

ΤΕΙ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ - ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΟΙ
ΕΠΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ**

ΚΑΣΒΙΚΗΣ Η. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Α.Μ. 11589

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:
ΣΟΥΛΙΟΣ ΠΑΝ.

ΚΟΡΙΝΘΟΣ 04/05/2008

Η δεκαετία 1990 – 2000 χαρακτηρίστηκε από το έντονο μεταναστευτικό κύμα προς την νότια Ευρώπη και την Ελλάδα. Η εισαγωγή μεταναστών συνεχίζεται και την δεκαετία που διανύουμε και αποτελεί ένα ζήτημα που κυριαρχεί στις μέρες μας και το συναντάμε παντού, στα Μ.Μ.Ε., σε ομιλίες κομματικών στελεχών, σε οργανώσεις κ.α.

Στην πτυχιακή εργασία που ακολουθεί θα προσπαθήσουμε να γνωρίσουμε τον ρόλο του μετανάστη την δεκαετία που διανύουμε και θα προσπαθήσουμε να κάνουμε και μια προσέγγιση σε νομαρχιακό επίπεδο και συγκεκριμένα για τον νομό Κορινθίας πάνω στο μεταναστευτικό ζήτημα, τις επιπτώσεις και τις προοπτικές της χρήσης των μεταναστών στον νομό και κατ' επέκταση στην χώρα.

Για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας αναζητήθηκε και χρησιμοποιήθηκε υλικό από την δημοτική βιβλιοθήκη του Δήμου Κορινθίων, ενώ στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω το προσωπικό του Ι.Κ.Α. Κορίνθου, την Νομαρχία και συγκεκριμένα το προσωπικό της Διεύθυνσης Αστικής Κατάστασης Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νομού Κορινθίας και τέλος την Αστυνομική Διεύθυνση Κορινθίας και συγκεκριμένα το γραφείο αλλοδαπών. Επίσης έγινε συλλογή πληροφοριών από το διαδίκτυο και ιδιαίτερα από την ιστοσελίδα του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής.

Η πτυχιακή εργασία ξεκινά με το πρώτο κεφάλαιο όπου στόχος είναι η πραγματοποίηση μίας πρώτης γνωριμίας με την μετανάστευση και τους μετανάστες παρουσιάζοντας ένα ιστορικό πλαίσιο που αφορά την Ελλάδα ενώ στην συνέχεια θα προσπαθήσουμε να προσδιορίσουμε την μετανάστευση σαν έννοια και ακολούθως θα παραθέσουμε θεωρίες, θα παρουσιάσουμε τα είδη και τέλος θα αναλύσουμε τα αίτια που οδηγούν στο φαινόμενο της μετανάστευσης.

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα επιχειρήσουμε να προσεγγίσουμε τον ρόλο των μεταναστών και θα προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε το μεταναστευτικό φαινόμενο στην χώρα μας. Μέσα από μια αριθμητική απεικόνιση θα επιχειρήσουμε να καταγράψουμε τον αριθμό των μεταναστών στην Ελλάδα και θα παρουσιάσουμε την μεταναστευτική πολιτική του σήμερα ενώ θα γίνει και μια ιστορική αναδρομή σε παρελθούσες πολιτικές για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Θα παραθέσουμε τις συνέπειες της μετανάστευσης ενώ στην συνέχεια θα προσπαθήσουμε να κάνουμε μια γνωριμία με τον μετανάστη του σήμερα στην Ελλάδα μέσω του προφίλ του, της απασχόλησης και των αποδοχών του. Θα ακολουθήσει μια έκθεση στοιχείων σχετικά με την θέση των μεταναστών στην αγορά εργασίας και τέλος μια έρευνα σχετικά με τις οικονομικές επιπτώσεις της χρήσης μεταναστών και την συμβολή τους στην Ελληνική οικονομία.

Στο τρίτο και τελευταίο κεφάλαιο θα προσπαθήσουμε να ερευνήσουμε την μετανάστευση πάνω σε ένα νομαρχιακό επίπεδο με την παρουσίαση του φαινομένου στον νομό Κορινθίας. Αφού πρώτα αναλύσουμε τα οικονομικά μεγέθη της περιφέρειας Πελοποννήσου και του νομού, θα προσεγγίσουμε την μεταναστευτική ροή και θα παρουσιάσουμε τις υπηκοότητες και την απασχόληση των μεταναστών στον νομό. Στο τέλος θα γίνει έρευνα των συνεπειών της χρήσης των μεταναστών στην Κορινθία που θα αντικατοπτρίζει τις επιπτώσεις του μεταναστευτικού φαινομένου στον νομό και κατ' επέκταση σε πόλεις που κατέχουν παρόμοια γνωρίσματα με τον νομό Κορινθίας.

-Προλεγόμενα-

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ : ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

1.1 Εισαγωγή.....σελ.5
1.2 Ιστορικό Πλαίσιο.....σελ.6
1.3 Εννοιολογικός Προσδιορισμός.....σελ.9
1.4 Θεωρίες για την Μετανάστευση.....σελ.13
1.5 Είδη της Μετανάστευσης.....σελ.16
1.6 Αίτια Μετανάστευσης.....σελ.17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ : Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1 Μεταναστευτική Πολιτική και η Ελληνική Πραγματικότητα....σελ.20
2.2 Μετανάστες στην Ελλάδα – Αριθμητική Απεικόνιση.....σελ.24
2.3 Συνέπειες της Μετανάστευσης.....σελ.30
2.4 Το προφίλ και οι Αποδοχές των Μεταναστών.....σελ.37
2.5 Απασχόληση των Μεταναστών στην Ελλάδα.....σελ.41
2.6 Η Θέση των Μεταναστών στην Αγορά Εργασίας.....σελ.44
2.6.1 Εισαγωγή.....σελ.44
2.6.2 Η προσφορά εργασίας των μεταναστών.....σελ.44
2.6.3 Η ζήτηση εργασίας των μεταναστών.....σελ.47
2.7 Οικονομικές Επιπτώσεις και η Συμβολή των Μεταναστών στην Ελληνική Οικονομία.....σελ.49

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ : Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

3.1 Εισαγωγή.....σελ.53
3.2 Οικονομικά Μεγέθη Περιφέρειας και Νομού Κορινθίας.....σελ.54
3.2.1 Παρουσίαση του νομού Κορινθίας και συμπεράσματα δημογραφικών εξελίξεων.....σελ.54
3.2.2. Οικονομική φυσιογνωμία του Νομού Κορινθίας.....σελ.55
3.3 Η Μετανάστευση στον Νομό Κορινθίας.....σελ.57
3.3.1 Η μεταναστευτική ροή στον Νομό Κορινθίας.....σελ.57
3.3.2 Υπηκόοιτες μεταναστών στον Νομό Κορινθίας.....σελ.58
3.3.3 Απασχόληση μεταναστών στον νομό Κορινθίας.....σελ.59
3.4 Οι αλλοδαποί μαθητές στον νομό Κορινθίας.....σελ.62
3.5 Επιπτώσεις της εισόδου των μεταναστών στον νομό Κορινθίας.....σελ.63
Συμπέρασμα.....σελ.67
Βιβλιογραφία.....σελ.69

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ :

1.1 Εισαγωγή

Το πρόβλημα της μετανάστευσης είναι πολύπλοκο και σίγουρα αποτελεί αντικείμενο κοινωνιολογικής έρευνας. Η μετανάστευση αποτελεί κοινωνικό φαινόμενο με ιδιαιτερότητες και εκδηλώνεται διαχρονικά και σε μια παγκόσμια κλίμακα.

Οι άνθρωποι μεταναστεύουν για διάφορους λόγους , ένας εκ των οποίων είναι η αναζήτηση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης αλλά και για να αποφύγουν πιεστικές καταστάσεις με στόχο την απόκτηση κοινωνικής ανεξαρτησίας. Σύμφωνα με έρευνες ο άνθρωπος μεταναστεύει για οικονομικούς, κοινωνικούς, πολιτικούς, θρησκευτικούς, αλλά και για πολιτιστικούς λόγους. Η μετανάστευση μπορεί να είναι ηπειρωτική (όταν γίνεται προς τις χώρες της ίδιας ηπείρου) η υπερπόντια (όταν γίνεται από τη μια ήπειρο στην άλλη).

Σαν μετανάστευση θα μπορούσαμε να ορίσουμε την γεωγραφική μετακίνηση ανθρώπων από τον ένα τόπο στον άλλον για μόνιμη ή προσωρινή εγκατάσταση που γίνεται εκούσια ή ακούσια (αναγκαστική) με βαθύτερα αίτια (τουλάχιστον στην εκούσια), για αλλαγή του τρόπου ζωής και την αναζήτηση καλύτερης τύχης. Η έννοια προέρχεται από το ρήμα "Μεταναστεύω" και αποτελεί γενικά, μια μορφή πληθυσμιακής κινητικότητας μέσα στον περιβάλλοντα χώρο.

Σήμερα το θέμα της μετανάστευσης έχει πάρει τεράστιες διαστάσεις. Αιτία αποτελούν οι σημαντικές πολιτικές και κοινωνικές αλλαγές και ανακατατάξεις που υπήρξαν στον κόσμο και ιδιαίτερα στην Ανατολική Ευρώπη και στα Βαλκάνια.

Όσον αφορά την Ελλάδα η μετανάστευση παρουσιάζεται με ανεστραμμένους όρους. Η Ελλάδα από χώρα αποστολής μεταναστών τις δεκαετίες '20-'50, έγινε τώρα χώρα υποδοχής μεταναστών.

1.2 Ιστορικό Πλαίσιο

Η έννοια μετανάστευση δεν είναι κάτι καινούργιο για τον Ελληνικό λαό. Οι Έλληνες φαίνεται πως πάντα αποζητούσαν καινούργιες πατρίδες με παραδοσιακούς προορισμούς τον Εύξεινο πόντο, τα Ανατολικά της Μεσογείου, τα νότια της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και κάποια κέντρα της Δυτικής Ευρώπης, που έγιναν οι πυρήνες μιας ισχυρής αλλά και πολυπληθούς διασποράς.

Παρ όλα αυτά στα τέλη του περασμένου αιώνα με μια ταυτόχρονη κατάργηση των νοητών συνόρων των ωκεανών οι αναζητήσεις και οι εγκαταστάσεις κατευθύνονταν ακόμα πιο μακριά, με κύριους αποδέκτες την Αμερική και την Αυστραλία. Ο μεταναστευτικός πυρετός θα κορυφωθεί την εικοσαετία 1900-1920 και η Ελλάδα θα χάσει το 8% του συνολικού της πληθυσμού.

Περίπου 25.000 Έλληνες εγκαταλείπουν κάθε χρόνο την χώρα και ξεκινούν για χώρες που αποτελούν τμήμα μιας παγκόσμιας μεταναστευτικής ροής που είχε να κάνει με την εντυπωσιακή ανάπτυξη του Αμερικανικού καπιταλισμού ενώ τα χρόνια μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο βρίσκει την χώρα να χάνει τεράστια ποσοστά του εργατικού δυναμικού της με προορισμό τον αναγεννημένο βορρά με τις ανεπτυγμένες οικονομίες. Τα κράτη που υποδέχονταν τους μετανάστες μας τους βοηθούσαν στην ένταξη και τους παρείχαν κοινωνική προστασία. Όλα αυτά μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '70 όπου και τα τελευταία ανεπτυγμένα κράτη άρχισαν να κλείνουν διαδοχικά τα σύνορα τους. Οι παραδοσιακές χώρες υποδοχής μεταναστών (Η.Π.Α., Γερμανία, Γαλλία, Μεγάλη Βρετανία κτλ) άρχισαν να εφαρμόζουν μια καθαρά περιοριστική μεταναστευτική πολιτική. Φαινόμενα όπως η πετρελαϊκή κρίση του 1973 οδηγούν τις παραπάνω χώρες να πάρουν δραστικά μέτρα στις εισροές μεταναστών.

Στην δεκαετία του 1970 με το τέλος της πετρελαϊκής κρίσης μια στροφή της μεταναστευτικής ροής προς τις χώρες της Νότιας Ευρώπης δημιουργείται. Η Ελλάδα έχει αρχίσει να δέχεται μετανάστες από την Αφρική και την Ασία από τις αρχές της δεκαετίας του 1970 και παράλληλα σιγά σιγά αρχίζουν να αυξάνονται οι εισροές και να μειώνονται οι εκροές.

Η Ελλάδα αρχίζει να έχει ανάγκη για φτηνό εργατικό δυναμικό ενώ παράλληλα αρχίζουν να επιστρέφουν και οικονομικοί μετανάστες ως αποτέλεσμα των περιορισμών μεταναστευτικής πολιτικής σε Αμερική και Αυστραλία. Επίσης η πτώση της δικτατορίας ευνοεί και την επιστροφή πολλών πολιτικών προσφύγων.

Οι αναταράξεις επίσης που έγιναν στην Ευρώπη στις αρχές της δεκαετίας του '90 οδήγησαν τα ρεύματα των μεταναστών και προς άλλες χώρες που μέχρι τότε έκαναν εξαγωγή μεταναστών όπως η Ελλάδα, η Πορτογαλία, η Ισπανία, η Ιταλία και οι οποίες βαθμιαία και λόγω της αναπτύξεως τους μεταβλήθηκαν σε χώρες υποδοχής.

Από τις αρχές της περασμένης δεκαετίας που αρχίζει σταδιακά να εισέρχεται και το μεγάλο κύμα μεταναστών στην Ελλάδα μέχρι και τις αρχές της δεκαετίας που διανύουμε, σύμφωνα με τις απογραφές, από 167.276 μετανάστες το 1991 φτάνουμε στους 797.093 μετανάστες το 2001 κάτι που μας δείχνει καθαρά πλέον ότι η Ελλάδα αποτελεί πλέον χώρα που προτιμούν οι οικονομικοί μετανάστες.

Η φύλαξη των συνόρων στην Ελλάδα καθίσταται δύσκολη λόγω του συνδυασμού της μορφολογίας του εδάφους της και της γεωγραφικής θέσης της. Έτσι από την μεταναστευτική ροή προς τον Ευρωπαϊκό νότο η Ελλάδα δεν αποτελεί εξαίρεση και από χώρα αποστολής Μεταναστών λειτουργεί πλέον ως χώρα υποδοχής.

Ο πίνακας που ακολουθεί περιγραφεί συνοπτικά τα μεταναστευτικά ρεύματα που χαρακτήρισαν την ελληνική ιστορία*:

Πίνακας 1 : Μεταναστευτικά Ρεύματα και Ελληνική κοινωνία

1900-1920	Έντονο μεταναστευτικό ρεύμα προς ΗΠΑ, Καναδά
1920-1955	Φυσιολογική μεταναστευτική κίνηση των Ελλήνων
1955-1959	Νέο μεταναστευτικό ρεύμα Ελλήνων προς άλλες χώρες
1960-1974	Εκρηκτικό μεταναστευτικό ρεύμα Ελλήνων προς Γερμανία, Αυστραλία και ΗΠΑ (κυρίως)
1974-1980	Αρχίζει το μεταναστευτικό ρεύμα προς την Ελλάδα
1981-1988	Παρατηρείται έντονο μεταναστευτικό ρεύμα με την μορφή της παράνομης απασχόλησης
1988-1991	Υπερβολική αύξηση των ξένων παράνομα απασχολούμενων που υπολογίζονται πλέον σε 300,000

Πηγή : Σούλης Σ, (1993), σ. 443

*Σούλης Σ. (1993) : «Το ξένο παράνομο εργατικό δυναμικό στην Ελλάδα» στο *Διαστάσεις της κοινωνικής πολιτικής σήμερα*, Αθήνα, σελ. 443

1.3 Εννοιολογικός Προσδιορισμός

Ο ορισμός της μετανάστευσης δεν αποτελεί ένα εύκολο θέμα μιας και επηρεάζεται από ποικίλους ιδεολογικό-πολιτικούς και κοινωνικούς παράγοντες καθώς και θεωρητικές προϋποθέσεις.

Ως μετανάστευση ορίζουμε τη φυσική μετάβαση ατόμων και ομάδων από μια κοινωνία σε κάποια άλλη (Eisenstadt, 1953) ή κάθε γεωγραφική μετακίνηση μεγάλου αριθμού ατόμων (Sauvy, 1996) ή τη μεταφορά ανθρώπινου κι εργατικού δυναμικού από μια περιοχή σε κάποια άλλη (Castles & Kosack, 1973).

Από την παράθεση αυτή των ορισμών καταδεικνύεται ότι μπορεί μεν κύριο χαρακτηριστικό της μετανάστευσης να αποτελεί η γεωγραφική κινητικότητα αλλά το τι κάθε φορά ορίζεται σαν μετανάστευση εξαρτάται από κοινωνικοοικονομικές και πολιτισμικές συνθήκες.

Για παράδειγμα σήμερα, μιλώντας για μετανάστευση μπορούμε να πούμε ότι εννοούμε την οικονομική μετανάστευση και όχι τις άλλες μορφές που μπορούν να προκύψουν όπως η προσφυγική η όπως η ανταλλαγή πληθυσμού.

Ο Borjas εντοπίζοντας την δυσκολία που μπορούν να επιφέρουν οι πολιτικοοικονομικές συνθήκες, μιλάει για την μετανάστευση διακρίνοντας την με βάση «παράγοντες προσέλκυσης» (pull) ή «απόθησης» (push). Οι «παράγοντες προσέλκυσης» ήταν αυτές που καθόρισαν τον μεταναστευτικό χαρακτήρα στο δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα όπου οι μετανάστες αυτοεπιλέγονταν από τη χώρα υποδοχής τους και με βάση των αναγκών της σε εργατικό δυναμικό η χώρα επέλεγε διαμορφώνοντας μία πολιτική μετανάστευσης στηριζόμενη σε «συμβάσεις εργασίας» και διακρατικές συμφωνίες.

Η σημερινή πραγματικότητα όμως με την κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων, την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και τη δημογραφική έκρηξη, δημιουργεί τους «παράγοντες απόθησης» που καθορίζουν πλέον τις μεταναστευτικές κινήσεις.

Οι ίδιες περίπου δυσκολίες συναντώνται και στην προσπάθεια ορισμού της έννοιας μετανάστης. Το πως οι διάφορες κοινωνικοπολιτικές συνθήκες επηρεάζουν τους ορισμούς θα φανεί ευθύς παρακάτω.

Τονίστηκε και νωρίτερα πως έχουν υπάρξει δραματικοί μετασχηματισμοί στο ρυθμιστικό περιβάλλον της μετανάστευσης σε ολόκληρη την Ευρώπη που ακολούθησε αμέσως μετά το νέο κύμα μετανάστευσης που άρχισε προς το τέλος της δεκαετίας του '80 μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '90 δημιουργώντας νέες ευαίσθητα πληθυσμιακά ομάδες όπως αυτές των προσφύγων, των μεταναστών και των αιτούντων άσυλο. Έννοιες που παρόλο μπορεί να ταυτίζονται ή να αλληλοκαλύπτονται στην καθημερινότητα μας, δεν ταυτίζονται μεταξύ τους.

Προτού λοιπόν προχωρήσουμε στην αποσαφήνιση του όρου «μετανάστης» καλό είναι πρώτα να γίνει ο διαχωρισμός των προαναφερθέντων εννοιών.

Σύμφωνα λοιπόν με τη διεθνή βιβλιογραφία*:

- **Οι αιτούντες άσυλο:** είναι άνθρωποι που έχουν καταθέσει αίτηση για άσυλο στη χώρα υποδοχής και αναμένουν την έγκριση της. Είναι άτομα που εγκατέλειψαν τη χώρα τους λόγω πολιτικών ή ιδεολογικών πεποιθήσεων και που η επιστροφή τους σε αυτές εγκυμονεί κινδύνους για την ακεραιότητα τους εξαιτίας της φυλετικής τους ταυτότητας ή των πολιτικών και των θρησκευτικών τους πεποιθήσεων. Σύμφωνα με τη νομοθεσία, δεν έχουν το δικαίωμα εργασίας εκτός αν αποκτήσουν και την αντίστοιχη άδεια.
- **Πρόσφυγες:** είναι αυτοί που έχουν λάβει πολιτικό άσυλο και τους χορηγείται άδεια αορίστου παραμονής στη χώρα με πλήρη εργασιακά δικαιώματα.
- **Μετανάστες:** Υπήκοοι κρατών εκτός ΕΕ και έχουν εισέλθει μόνιμα η παράνομα στην Ελλάδα ή άλλες χώρες της ΕΕ με σκοπό την εγκατάσταση και την ανεύρεση προσωρινής η μόνιμης εργασίας.

Όσον αφορά την Ελλάδα οι μετανάστες μπορούν να ταξινομηθούν σε 3 κατηγορίες :

1. **Επαναπατρισμένους έλληνες** και έλληνες της διασποράς καθώς και οι παλιννοστούντες. Ο αριθμός των ποντίων που επαναπατρίστηκαν την δεκαετία 1987-1997 υπολογίζεται στους 80.000 ενώ στις αρχές του 1999 ο αριθμός αυτός έφτασε στις 150.000.
2. **Μετανάστες με άδεια εργασίας**, άτομα δηλαδή από άλλες χώρες που αναγκάζονται λόγω δουλειάς να μεταναστεύσουν στην χώρα μας (π.χ στελέχη πολυεθνικών). Ο αριθμός υπολογίζεται στις 25.000-30.000.
3. **Παράνομοι μετανάστες** κυρίως από βαλκανικές χώρες και την πρώην Σοβιετική Ένωση.

- ***Ξένοι εργαζόμενοι:*** αναφερόμαστε σε αυτούς που εργάζονται στον αγροτικό ή τουριστικό τομέα σε εποχιακή βάση με άδεια εργασίας όμως. Ιδιαίτερα τη δεκαετία του 70 η κατηγορία αυτή ήταν ιδιαίτερα πολυπληθής στον βιομηχανικό τομέα με αντίστοιχη όμως μείωση κατά τη δεκαετία του 80.

Παρακάτω βλέπουμε ένα άλλον διαχωρισμό, που περιλαμβάνει περισσότερο λεπτομερείς τύπους μετανάστευσης:

- ✓ **Μετανάστευση για λόγους εκπαίδευσης:** Αυτός ο τύπος συμπεριλαμβάνεται γιατί τελικά το κίνητρο τους καταλήγει να είναι οικονομικό και περιλαμβάνει τους σπουδαστές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αλλά και αντίστοιχο ακαδημαϊκό προσωπικό που κινούνται προς χώρες με παρόμοια ή ανώτερα επίπεδα εκπαίδευσης σε σχέση με τη χώρα προέλευσης τους.

- ✓ **Μετανάστευση για κατάρτιση:** περιλαμβάνει τους επαγγελματίες εκείνους που περνούν ένα σχετικό διάστημα σε κάποια χώρα προκειμένου να εξοικειωθούν με τις σύγχρονες τεχνολογίες ή άλλα ειδικευμένα προϊόντα.
- ✓ **Μετανάστευση για επαγγελματικούς λόγους:** εδώ περιλαμβάνονται άτομα που ταξιδεύουν για λόγους απασχόλησης.
- ✓ **Φιλοξενούμενοι εργάτες:** το είδος αυτό μετανάστευσης εμφανίζεται όταν αναγνωρίζεται η ανειδίκευτη ή ημι-ειδικευμένη εργασία για λόγους απασχόλησης σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.
- ✓ **Μετανάστευση για μόνιμη τακτοποίηση:** ο τύπος αυτός αναφέρεται στα άτομα που πηγαίνουν σε μια χώρα με σκοπό την μόνιμη κατοικία
- ✓ **Παράνομη μετανάστευση:** η μετανάστευση που προέρχεται από τα άτομα που εισάγονται παράνομα σε μια χώρα με σκοπό την διαβίωση και τις καλύτερες συνθήκες εργασίας από την χώρα προέλευσης.

Το φαινόμενο της μετανάστευσης τις τελευταίες δεκαετίες έχει πάρει ιδιαίτερες διαστάσεις, προσδίδοντας του τον χαρακτήρα ενός «νέου στοιχήματος» στο οποίο οι σύγχρονες κοινωνίες καλούνται να ανταποκριθούν και να ισορροπήσουν ανάμεσα στην επιτυχή αξιοποίηση αυτής της δυναμικής και στην πρόληψη πιθανών προβλημάτων που γεννά αυτή η συνύπαρξη.

* Οικονομικές Διαστάσεις της Μετανάστευσης. Επιπτώσεις στον Αγροτικό Τομέα
 Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής Μιχάλης Χλέτσος, Χρήστος Κόλλιας, Κλεάνθης
 Συρακούρης, Σουζάνα Παλαιολόγου, Χριστόδουλη Θαλασσοχώρη, Βικτώρια
 Μπουρδούβαλη, Αφροδίτη Πούλιου ΑΘΗΝΑ Ιανουάριος 2005

1.4. Θεωρίες για τη μετανάστευση

Η μετανάστευση αποτελεί μια δυναμική διαδικασία και έννοια, η οποία μεταβάλλεται συνεχώς, αλλάζει μορφή και αποτελεί ένα συστατικό στοιχείο των αλλαγών που συντελούνται στην κοινωνία καθ' όλη την πορεία της ανθρώπινης ιστορίας.

Η διεθνής μετανάστευση είναι ιδιαίτερα συνδεδεμένη με την επιστήμη της δημογραφίας. Αποτελεί το ένα εκ των τριών συνθετικών στοιχείων στη δυναμική των πληθυσμών (μαζί με τη γεννητικότητα και τη θνησιμότητα) και κατέχει σημαντική θέση στη δημογραφική εξέλιξη αρκετών χωρών. Λειτουργεί εξισορροπητικά στη φυσική μείωση του πληθυσμού μίας χώρας, αυξάνει δε την κινητικότητα των ατόμων συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στη μεγαλύτερη διακίνηση εμπορευμάτων, κεφαλαίων και πληροφοριών. Η μετανάστευση αποτελεί βασικό στοιχείο στην αναπαραγωγή των πληθυσμών και γενικότερα στην κοινωνική αναπαραγωγή. Η άφιξη και η αναχώρηση μεταναστών συμβάλουν σε μεγάλο βαθμό στις οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις τόσο των χωρών της υποδοχής όσο και εκείνων της προέλευσης.

Η πολυπλοκότητα του φαινομένου της μετανάστευσης οδήγησε και στην δημιουργία ορισμένων σχολών και θεωριών που επηρέασαν την οικονομική σκέψη και αντιμετώπιση του φαινομένου της μετανάστευσης.

Οι νεοκλασικές θεωρίες* για την αγορά εργασίας και την μετανάστευση βασίζονται στην προϋπόθεση της τέλει γνώσης των λειτουργιών και διαδικασιών της αγοράς εργασίας από το άτομο καθώς και της αντίστοιχης πληροφόρησης του για τα οικονομικά χαρακτηριστικά άλλων περιοχών. Σύμφωνα με την θεώρηση αυτή οι προϋποθέσεις αυτές καθίστανται αναγκαίες για τον υποψήφιο μετανάστη εφόσον θα τον καθοδηγήσουν να επιλέξει ορθολογικά με σκοπό τα ατομικά και οικονομικά του συμφέροντα.

Οι μαρξιστικές και νεομαρξιστικές θεωρίες ερμηνεύουν τη μετανάστευση σαν φαινόμενο άμεσα συνδεδεμένο με τις ευρύτερες κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές και πρεσβεύουν ότι πρέπει να μελετάται στη βάση αυτών των αλλαγών. Σύμφωνα με την θεώρηση αυτή η μετανάστευση αντιμετωπίζεται σαν αποτέλεσμα συλλογικής δράσης στις εκάστοτε κοινωνικές και ταξικές δομές.

Οι θεωρίες μέσου επιπέδου αποτέλεσαν την προσπάθεια συγκερασμού των δυο παραπάνω θεωρητικών κατευθύνσεων με σκοπό να ξεπεραστούν οι όποιες αδυναμίες τα χαρακτήρισαν, προτείνοντας ως μονάδα ανάλυσης το νοικοκυριό.

Το φαινόμενο της μετανάστευσης, σύμφωνα με αυτή την προσέγγιση, μπορεί να αναλυθεί με βάση αυτή τη μονάδα μέτρησης εφόσον η οικονομική και κοινωνική συμπεριφορά του νοικοκυριού μπορεί να ειπωθεί ως σειρά στρατηγικών συντήρησης και επιβίωσης, μια από τις οποίες μπορεί να είναι και η μετανάστευση για ένα ή περισσότερα μέλη του. Έτσι παρόλο που άτομα μόνο μπορεί να μεταναστεύουν, η απόφαση δεν είναι ατομική αλλά συλλογική.

Παρατηρώντας τους παράγοντες που οδηγούν στην μετανάστευση όπως και τις αιτίες (οικονομικές, κοινωνικές, δημογραφικές) βλέπουμε ότι σύμφωνα με τις μέσου επιπέδου θεωρίες της μετανάστευσης, η απόσταση που χωρίζει την οικονομική ανάπτυξη μεταξύ των χωρών προέλευσης και υποδοχής ερμηνεύει την πρόθεση της μετανάστευσης. Η μικροοικονομική προσέγγιση ερμηνεύει τη μετανάστευση ως αποτέλεσμα του υπολογισμού μεταξύ του κόστους και των ωφελημάτων για τα άτομα που προτίθενται να μεταναστεύσουν και επιδιώκουν έτσι να βελτιώσουν το βιοτικό τους επίπεδο. Μια παράμετρος αυτής της προσέγγισης μένει περισσότερο στην απόφαση μιας κοινωνικής ομάδας (της οικογένειας, σε γενικές γραμμές), η οποία επενδύει στον εκπατρισμό ενός ή περισσότερων μελών της στην προοπτική αύξησης των εισοδημάτων της.

Η μακροοικονομική ανάλυση προεκτείνει αυτή την οπτική ενδιαφερόμενη περισσότερο για τη διαίρεση της αγοράς εργασίας στις χώρες υποδοχής και τα πλεονεκτήματα που προσφέρει ένα εργατικό δυναμικό λιγότερο ακριβό και πιο ευέλικτο απ' ό,τι το ντόπιο.

Από τη στιγμή που η μετανάστευση γίνεται υπαρκτό φαινόμενο, η διατήρησή της υπακούει κυρίως σε άλλες δυνάμεις και η οικονομία αφήνει προοδευτικά τη θέση της στην κοινωνιολογία. Οι σχετικές θεωρίες υπογραμμίζουν το ρόλο του κοινωνικού κεφαλαίου, δηλαδή των τοπικών και διεθνών σχέσεων, οι οποίες διευκολύνουν την κυκλοφορία της πληροφορίας, μειώνουν το κόστος εγκατάστασης και τους κινδύνους που συνοδεύουν τον εκπατρισμό και συμβάλουν, ώστε η παρουσία των παλιών μεταναστών να αποτελεί λόγο για την άφιξη νέων ανάλογα φυσικά και με τις ανάγκες και τις προοπτικές που θέτει το εκάστοτε κράτος. Επίσης, οι θεωρίες αυτές εξετάζουν την κοινωνική δομή των μειονοτήτων, οι οποίες οικοδομούν την ταυτότητά τους διατηρώντας δεσμούς με τη χώρα προέλευσης αποτελώντας έτσι ένα ακόμη παράγοντα διατήρησης (ή και επαύξησης) των μεταναστευτικών ρευμάτων.

***Οικονομικές Διαστάσεις της Μετανάστευσης. Επιπτώσεις στον Αγροτικό Τομέα**
Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής Μιχάλης Χλέτσος, Χρήστος Κόλλιας, Κλεάνθης Συρακούρης, Σουζάνα Παλαιολόγου, Χριστόδουλη Θαλασσοχώρη, Βικτώρια Μπουρδούβαλη, Αφροδίτη Πούλιου **ΑΘΗΝΑ Ιανουάριος 2005**

1.5 Είδη της Μετανάστευσης

Τα είδη της μετανάστευσης θα μπορούσαμε να πούμε σε μια προσπάθεια κατηγοριοποίησης ότι είναι τα παρακάτω*:

- **Ατομική ή Ομαδική** που τα άτομα μεμονωμένα ή σε ομάδες απόμων εγκαταλείπουν τον τόπο τους και εγκαθίστανται σε κάποιον άλλο.
- **Εσωτερική ή Εξωτερική** όπου η μετανάστευση γίνεται στα όρια ενός Κράτους (εσωτερική) ή πέρα απ' αυτό (εξωτερική).
- **Εκούσια ή Αναγκαστική** όταν φεύγουν από τον τόπο τους με σκοπό να μειωθούν οι στερήσεις και ν' αυξηθούν οι αποδοχές των μεταναστών θεωρούμε την μετανάστευση εκούσια. Συχνά όμως λόγω των πολιτικών, θρησκευτικών ή άλλων διώξεων παρουσιάζεται το φαινόμενο της αναγκαστικής μετανάστευσης.
- **Προσωρινή ή Μόνιμη** όταν η μετανάστευση γίνεται για ορισμένο χρονικό διάστημα, ανάλογα με τον χρόνο που απαιτείται για την διευθέτηση των υποθέσεων, καθώς υπάρχει πάντα η πρόθεση της επανόδου θεωρούμε την μετανάστευση προσωρινή. Όταν η μετανάστευση είναι αδύνατον να καθοριστεί χρονικά ή είναι αβέβαιης διάρκειας και δεν υπάρχει πρόθεση επανόδου από τον μετανάστη, τότε θεωρείται μόνιμη. Σχετικά, η «Εθνική Στατιστική Υπηρεσία» της χώρας ορίζει σαν προσωρινή την μετανάστευση σε μια χώρα του εξωτερικού όταν η παραμονή είναι μικρότερη από ένα έτος ή την αναχώρηση λόγω ναυτολόγησης και σαν μόνιμη την μετάβαση σε μια ξένη χώρα για εγκατάσταση που διαρκεί πάνω από ένα έτος.

- **Ηπειρωτική ή Υπερπόντια** ανάλογα, με το αν στην μετακίνηση από χώρα σε χώρα, παρεμβάλλεται ή όχι θάλασσα και η χώρα της μετανάστευσης ανήκει σε άλλη ήπειρο. Σήμερα, γίνεται πιο επιλεκτική διάκριση ανάμεσα στις ενδοηπειρωτικές και διηπειρωτικές μεταναστεύσεις και διατηρείται πιο έντονη η εικόνα της ενότητας ή της ασυνέχειας της γεωγραφικής περιοχής όπου κινείται συνήθως ο μετανάστης.

Παρ όλα αυτά υπάρχουν ακόμα κάποια είδη μετανάστευσης τα οποία δεν υπάγονται στις παραπάνω κατηγορίες και μερικά σημαντικά χαρακτηριστικά των μεταναστών παραμένουν τα ίδια, είτε μεταναστεύουν σε άλλη χώρα είτε σε άλλη πόλη της πατρίδας τους.

**Η σημασία της Μετανάστευσης* Γιάννης Μπένος συνεργάτης του www.Αποδίπλος.com
1999

1.6 Αίτια Μετανάστευσης

Οι παράγοντες* που επηρεάζουν την μετανάστευση και γενικότερα ωθούν τους πολίτες να μεταναστεύουν σχετίζονται τόσο με ευρύτερους οικονομικο-κοινωνικούς παράγοντες, όσο και με παράγοντες που σχετίζονται με το προφίλ της περιοχής και με τα προσωπικά χαρακτηριστικά των ατόμων που μετακινούνται. Για παράδειγμα οι εισοδηματικές διαφορές μεταξύ χώρας προορισμού και χώρας προέλευσης επηρεάζουν θετικά την μετανάστευση. Όσο αυξάνεται η διαφορά ανάμεσα στους μισθούς στη χώρα προορισμού και στην χώρα προέλευσης, τόσο αυξάνεται και η μετανάστευση. Η γεωγραφική απόσταση ανάμεσα στη χώρα προορισμού και στην χώρα προέλευσης επηρεάζει εξίσου την μετανάστευση. Όσο μειώνεται αυτή η απόσταση τόσο αυξάνεται η πιθανότητα για μετανάστευση.

Ο χρόνος αναζήτησης εργασίας παίζει επίσης έναν σημαντικό ρόλο.

Το άτομο που μεταναστεύει όσο περνάει ο καιρός χωρίς να βρει εργασία που να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες του ή που να τον βοηθάει να ικανοποιήσει τις ανάγκες του τότε αυτομάτως μειώνεται και η πιθανότητα για μετανάστευση.

Το άνοιγμα των οικονομιών και γενικότερα ο διεθνής ανταγωνισμός μπορεί να επηρεάσει την μετανάστευση. Κατά κανόνα η μετανάστευση διευκολύνεται στα πλαίσια ενός περισσότερο ανοικτού διεθνούς συστήματος, στο βαθμό που οι πλουσιότερες χώρες μπορούν να αναζητούν εξειδικευμένη εργασία από τις φτωχότερες χώρες. Βέβαια η διεθνοποίηση της οικονομίας προσδιορίζει σε σημαντικό βαθμό και την παραγωγική διάρθρωση των οικονομιών και ως εκ τούτου και το ύψος και το είδος της μετανάστευσης.

Σαν αποτέλεσμα αυτών των παραγόντων οι πιο ανεπτυγμένες χώρες της Ευρώπης, ιδίως αυτές του "πλούσιου Βορρά", απέκτησαν, ιδίως μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο, αξιοσημείωτες μεταναστευτικές μειονότητες, που έφταναν μέχρι και το 10% του εθνικού πληθυσμού. Γερμανία, Βρετανία, Ολλανδία, Βέλγιο, Γαλλία, ήταν από τις πρώτες ευρωπαϊκές χώρες που έγιναν «χώρες υποδοχής».

Πάντως το άνοιγμα στους «ξένους», που οφειλόταν στις διεθνείς ανακατατάξεις, δεν θα υλοποιείτο, αν οι χώρες αυτές δεν είχαν την σχετική βούληση, υπαγορευμένη, τις περισσότερες φορές, από οικονομικές σκοπιμότητες (π.χ. στην φάση της ανασυγκρότησης των κατεστραμμένων από τον πόλεμο οικονομιών, οπότε υπήρχε ανάγκη για φτηνή εργατική δύναμη). Αξιοσημείωτες μεταναστευτικές μειονότητες απέκτησαν αργότερα και άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ιδίως όταν αναπτύχθηκαν περισσότερο και ενσωματώθηκαν στη ζώνη της Ε.Ε. Έτσι, οι χώρες της νότιας Ευρώπης, που κάποτε ήταν «χώρες αποστολής», μετατράπηκαν σε «χώρες υποδοχής».

Στην περίπτωση της Ελλάδας οι παράγοντες που επηρέασαν τη μετανάστευση προς αυτήν την χώρα είναι η γεωγραφική της θέση, η σχετική αντικειμενική αδυναμία αξιόπιστου ελέγχου των συνόρων, λόγω της μορφολογίας του εδάφους, το μεγάλο μέγεθος της παραοικονομίας, εκεί οι μετανάστες μπορούν να απασχοληθούν ευκολότερα και γρηγορότερα απ' ό τι στην επίσημη οικονομία, και η δομή της ελληνικής οικονομίας που σημαντικό μέρος της οικονομικής δραστηριότητας στηρίζεται στην εργασία, δηλαδή είναι εντάσεως εργασίας. Επίσης ένας ακόμα λόγος θα πρέπει να θεωρείται και η γεωπολιτική θέση της Ελλάδας στο σταυροδρόμι των 3 Ηπείρων όπου διασταυρώνονται και τα μεγάλα ρεύματα λαθρομεταναστών που κατευθύνονται προς Ευρώπη ή και στις ΗΠΑ. Ένας ακόμα παράγοντας που εξηγεί την ανοδική προσέλευση των μεταναστών στην χώρα μας θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι η οικονομική ανάπτυξη, η πολιτική σταθερότητα και η ασφάλεια με δεδομένο το ότι τα μεταναστευτικά ρεύματα και κατ' επέκταση τα ρεύματα των λαθρομεταναστών ακολουθούν ιστορικά και κοινωνιολογικά την αρχή της «αναζήτησης καλύτερων όρων ζωής και ασφάλειας» με αποτέλεσμα να θεωρείται η Ελλάδα σε σχέση με τις χώρες προέλευσης ότι βρίσκεται σε μια πιο σταθερή τροχιά και έτσι να αποτελεί σήμερα και ίσως να αποτελεί και για το μέλλον πόλο έλξεως των μεταναστών.

*** Οικονομικές Διαστάσεις της Μετανάστευσης. Επιπτώσεις στον Αγροτικό Τομέα**
Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής Μιχάλης Χλέτσος, Χρήστος Κόλλιας, Κλεάνθης Συρακούρης, Σουζάνα Παλαιολόγου, Χριστόδουλη Θαλασσοχώρη, Βικτώρια Μπουρδούβαλη, Αφροδίτη Πούλιου ΑΘΗΝΑ Ιανουάριος 2005

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ :

2.1 Μεταναστευτική πολιτική και η Ελληνική πραγματικότητα

Οι αλλαγές που επέφεραν οι σύγχρονες κοινωνικοπολιτικές συνθήκες και η μετατροπή της Ελλάδας σε χώρα υποδοχής προσφύγων δημιούργησαν νέα προβλήματα τα οποία άλλες χώρες (όπως η Γερμανία, η Αμερική, η Αυστραλία) αντιμετώπισαν σε μεγάλο μήκος χρόνου είτε με νομιμοποίηση τους είτε με μέτρα καταστολής.

Επιπροσθέτως η πίεση των αναγκών της προσαρμογής της οικονομίας στα κριτήρια της ΟΝΕ δυσκόλεψε αυτήν την κατάσταση. Η αυξημένη ανεργία, οι αλλαγές στην δομή της οικονομίας, το κύμα των παλιννοστούντων ομογενών και άλλα ζητήματα που χαρακτήρισαν έντονα την δεκαετία του 1990 αποτέλεσαν τη συγκυρία μέσα στην οποία έπρεπε να διευθετηθεί το μεταναστευτικό ζήτημα.

Απαραίτητες δομές και προϋποθέσεις για την ομαλή ένταξη κι αφομοίωση στην ουσία δεν υπήρχαν. Ούτε καν αντίστοιχες πολιτικές που θα μπορούσαν να ρυθμίσουν ζητήματα που την τελευταία δεκαετία παρουσιάστηκαν πολύ έντονα όπως η διεκδίκηση ατομικών, κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων, το ζήτημα του κοινωνικού αποκλεισμού και η ένταξη στο κοινωνικό σύνολο.

Οι πρώτες προσπάθειες στον τομέα της μεταναστευτικής πολιτικής στην παρελθούσα δεκαετία είχαν τον χαρακτήρα δειλών μάλλον βημάτων στην κατεύθυνση του περιορισμού της παράνομης -κατά βάση- μετανάστευσης. Ωστόσο, η ασταθής πολιτική κατάσταση στα βόρεια σύνορα μας δημιούργησε ένα ανεξέλεγκτο ρεύμα μεταναστών στη χώρα μας που διευκολύνθηκε και από την ύπαρξη παραοικονομίας στην Ελλάδα.

Η ύπαρξη μεγάλου αριθμού μεταναστών αναδείχθηκε σε σημαντικό πολιτικό θέμα επειδή συνέτρεξαν κατά την παρελθούσα δεκαετία και μια σειρά από παράγοντες όπως η αυξημένη ανεργία, η μαζικότητα στα μεγάλα αστικά κέντρα, το αίσθημα οικονομικής και προσωπικής ανασφάλειας και η κατά καιρούς ένταση πολλών εθνικών θεμάτων.

Η πρώτη απόπειρα πάντως μίας κάποιας ρύθμισης σε σχέση με τους μετανάστες στην Ελλάδα τοποθετείται στα 1929 όπου με τον αντίστοιχο νόμο ν.4310 της 6/16 Αυγούστου "περί εγκαταστάσεως και κινήσεως αλλοδαπών εν Ελλάδι, αστυνομικού ελέγχου διαβατηρίων, απελάσεων και εκτοπίσεων" ρυθμίζονται τα πρώτα θέματα αλλοδαπών στην Ελλάδα και ο οποίος ίσχυσε για 60 περίπου χρόνια.

Βάσει αυτού ρυθμίζονταν ορισμένες υποχρεώσεις των αλλοδαπών έναντι του κράτους καθώς και ορισμένα δικαιώματα.

Αντικαταστάθηκε το 1991 από το νόμο ν.1975/1991 "Είσοδος - έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις". Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του νόμου άδεια παραμονής χορηγούνταν μόνο στους αλλοδαπούς που είχαν συμβόλαιο εργασίας ενώ άδεια μόνιμης παραμονής μόνο μετά από 15 χρόνια για τους υπηκόους εκτός Ε.Ε. Επίσης θεσπίζει το μέτρο της επαναπροώθησης στη χώρα προέλευσης ή χώρα καταγωγής των αλλοδαπών, οι οποίοι παράνομα εισέρχονται ή εξέρχονται στο Ελληνικό έδαφος.

Το 1997 με δυο προεδρικά διατάγματα επιχειρείται η πρώτη απόπειρα νομιμοποίησης η οποία όμως δεν έτυχε των καλύτερων αποτελεσμάτων και επίσης οδήγησε σε μαζικές απελάσεις. Τα προεδρικά διατάγματα Π.Δ. 358 και 359 διακρίνουν πλέον μόνο ανάμεσα σε νόμιμα και παράνομα εργαζόμενο αλλοδαπό εξισώνοντας τους μετανάστες με τους ημεδαπούς ως προς τον μισθό και τις συνθήκες εργασίας.

Ένας από τους τελευταίους νόμους ήταν ο Ν.2910/2001 που είχε τίτλο «Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική επικράτεια. Κτήση της Ελληνικής Ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις.»

Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον που παρουσίασε ο Ν.2910/2001 ήταν σε σχέση με το νομικό καθεστώς των αλλοδαπών που ήδη ζούσαν εκείνη την στιγμή στην Ελλάδα αλλά επίσης θα πρέπει να επισημάνουμε και τις διατάξεις που προβλέπονται για τις διαδικασίες εισόδου για τους μελλοντικούς μετανάστες.

Για να εργαστεί κάποιος αλλοδαπός στην Ελλάδα στην περίπτωση που η χώρα προέλευσης δεν ανήκει στην Ε.Ε. σύμφωνα με τον παραπάνω νόμο θα πρέπει προηγουμένως να «κληθεί» από κάποιον εργοδότη και οι συγκεκριμένες κλήσεις γίνονται βάση των εκθέσεων που καταρτίζει ο Ο.Α.Ε.Δ. όπου περιγράφονται οι ανάγκες σε εργατικό δυναμικό και οι θέσεις που θα μπορούσαν να καλυφθούν από αλλοδαπούς ανά περιφέρεια.

Παρότι οι διαδικασίες νομιμοποίησης κάθε άλλο παρά απλές θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν, έκαναν εκατοντάδες χιλιάδες μετανάστες να σπεύσουν για να ενημερωθούν για τις διατάξεις του νέου μεταναστευτικού νόμου ώστε να προσπαθήσουν να συλλέξουν τα απαιτούμενα έγγραφα.

Ο συγκεκριμένος νόμος 2910/2001 είχε τύχει έντονης κριτικής μιας και πολλοί ήταν αυτοί που πίστευαν ότι έτσι θα αυξηθεί η παράνομη μετανάστευση λόγω της αδυναμίας εξασφάλισης υγειονομικής περίθαλψης, τη δυσκολία ανανέωσης εγγράφων, την μικρή διάρκεια τους καθώς και λόγω της υπερβολικής επιβάρυνσης των μεταναστών για την απόκτηση των απαιτούμενων εγγράφων και δικαιολογητικών.

Ακολούθησε ο ν.3386/05 που είχε ως τίτλο «Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική επικράτεια» και είχε ως γενικότερο στόχο την συγκέντρωση των αρμοδιοτήτων σχετικά με την χορήγηση αδειών εισόδου και παραμονής αλλοδαπών-υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελλάδα στο πρόσωπο του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, στόχος επίσης ήταν η απλούστευση των σχετικών διαδικασιών, η ενοποίηση της άδειας διαμονής με την άδεια εργασίας και η δημιουργία καθεστώτος για τους «επί μακρόν διαμένοντες» εργαζόμενους αλλοδαπούς υπηκόους τρίτων χωρών.

Με τις ρυθμίσεις του νόμου αυτού έγινε μια προσπάθεια βελτιώσεων σε σχέση με τον Ν. 2910/2001, όπως σίγουρα είναι η σύμπτυξη των δύο αδειών σε μία ενιαία άδεια, η διευκόλυνση της οικογενειακής επανένωσης, η εισαγωγή του θεσμού των «επί μακρόν διαμενόντων» και η μείωση γραφειοκρατικών διαδικασιών.

Τελευταίος νόμος είναι ο 3536/2007 που έχει ως τίτλο «Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης», οι διατάξεις του οποίου συμπληρώνουν και τροποποιούν διατάξεις του ν.3386/05.

Ο νόμος 3536/07 έχει σαν κατευθυντήριο άξονα την αποτροπή των γραφειοκρατικών προβλημάτων που προέκυψαν κατά την εφαρμογή του νόμου 3386/05 τα οποία σχετίζονται κυρίως με τη μετάβαση από το προηγούμενο νομικό καθεστώς (ν.2910/01) στο νέο, δεδομένης της σημαντικής διαφοροποίησης σε αρκετά ζητήματα κατά πρώτο λόγο και κατά δεύτερον της ενσωμάτωσης κοινοτικών οδηγιών στην εθνική νομοθεσία. Ο ν.3536/07 έχει ως στόχο την μέγιστη δυνατή απλούστευση των διαδικασιών και τη διευκόλυνση των υπηκόων τρίτων χωρών προς την κατεύθυνση επίλυσης προβλημάτων που δεν οφείλονται σε υπαίτια συμπεριφορά τους και τέλος την ομαλότερη ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία.

2.2 Μετανάστες στην Ελλάδα – Αριθμητική απεικόνιση

Μία αριθμητική απεικόνιση των μεταναστών που μένουν και εργάζονται στην χώρα μας θα μας βοηθούσε στο να αποκτήσουμε μια καλύτερη άποψη για την κατάσταση που επικρατεί στις μέρες μας και θα μας βοηθούσε στο να φτιάξουμε την εικόνα του μετανάστη στην Ελλάδα την δεκαετία που διανύουμε. Τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια η Ελλάδα έχει δεχθεί έναν μεγάλο αριθμό μεταναστών για τον οποίο δεν υπάρχουν αξιόπιστα αριθμητικά στοιχεία πάντως κυρίως λόγω των λαθρομεταναστών, παρ' όλα αυτά μπορούμε να πούμε ότι τα τελευταία χρόνια γίνονται ενέργειες για την όσο πιο λεπτομερή καταγραφή τους στην προσπάθεια να αναλυθεί ο ρόλος των μεταναστών στην σύγχρονη Ελληνική κοινωνία.

Σε διάστημα 16 χρόνων ο αριθμός των αλλοδαπών που ζουν στην Ελλάδα έχει τετραπλασιαστεί καθώς από 270.000 που είχαν υπολογιστεί το 1991 υπολογίζεται τώρα ότι φτάνει μέχρι και τους 1.070.000.

Από τον Ιούλιο του 2003 μέχρι τον Οκτώβριο του 2004 εκδόθηκαν 700.000 άδειες παραμονής, ενώ τον Ιανουάριο του 2004 σημειώθηκε ο μεγαλύτερος αριθμός αδειών εν ισχύ που ανερχόταν στις 509.000, παρ' όλα αυτά τον Σεπτέμβριο ο αριθμός των αδειών εν ισχύ μειώθηκε στις 250.000. Οι άδειες παραμονής μεταναστών στα μέσα Οκτωβρίου του 2007 σύμφωνα με στοιχεία του υπουργείου Εσωτερικών που δόθηκαν στη δημοσιότητα με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα του Μετανάστη ανέρχονται πλέον σε **481.501**.

Την ίδια στιγμή, σύμφωνα με εκτιμήσεις ο αριθμός των μεταναστών που διαβιούν στη χώρα μας αφορά 1.000.000-1.070.000 ανθρώπους ενώ σύμφωνα πάλι με σχετικές έρευνες το 2030 ο αριθμός των μεταναστών πιθανότατα θα ανέρχεται σε 2.049.000 ενώ το 2050 οι μετανάστες «πρώτης» και «δεύτερης γενιάς» στην χώρα μας σύμφωνα πάλι με τις σχετικές έρευνες θα ανέρχονται σε 2.750.000.

Σύμφωνα με την απογραφή τον Μάρτιο του 2001, στην Ελλάδα ο επίσημος αριθμός των ξένων αποτελούσε περίπου το 7% του συνολικού πληθυσμού (από τον συνολικό πληθυσμό των 10.900.000 οι 797.091 ήταν ξένοι). Αυτά τα στοιχεία βέβαια δεν είναι η εικόνα της πραγματικής κατάστασης εφόσον στην απογραφή δεν γινόταν κάποια σαφής διάκριση σε μετανάστες, πρόσφυγες ή ξένους εργαζομένους μετατρέποντας το ποσοστό απασχόλησης σε 10-15% του πραγματικού εργατικού δυναμικού. Σύμφωνα μάλιστα με μελέτες και εκτιμήσεις της Eurostat, ο πληθυσμός της Ελλάδας αυξήθηκε κατά τρία άτομα ανά χίλιους κατοίκους εκ των οποίων οι δύο είναι μετανάστες.

Πίνακας 1 : Αριθμός Αλλοδαπών στην Ελλάδα ανά Δεκαετία***

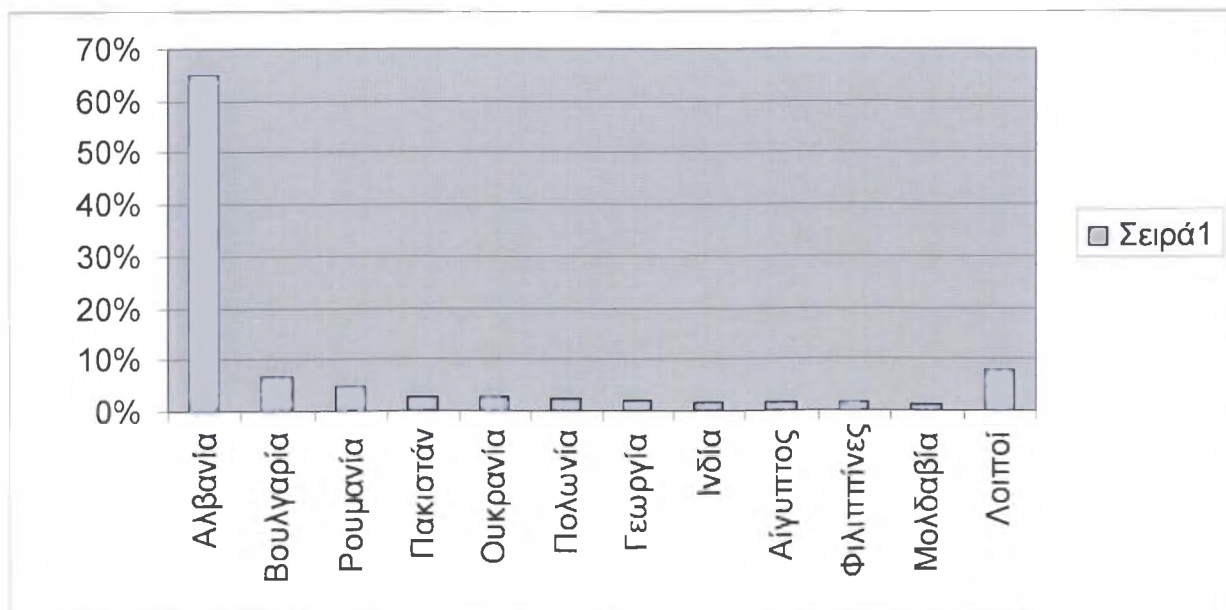
Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφές πληθυσμού-κατοικιών

Βλέπουμε ότι την δεκαετία 1991-2001 έχουμε έναν πενταπλασιασμό σχεδόν των μεταναστών στην χώρα μας που είναι απόρροια του μεταναστευτικού κύματος προς την Νότια Ευρώπη και την Ελλάδα.

Το 1998 μέσα από την διαδικασία χορήγησης προσωρινής άδειας δίνεται και η πρώτη οργανωμένη δυνατότητα δημογραφικής καταγραφής του μεταναστευτικού δυναμικού της χώρας μας. Μια κίνηση που αποτέλεσε συγχρόνως πηγή πληροφόρησης αλλά και δυνατότητα καταγραφής νέων ερευνών όπως και αποτέλεσε ευκαιρία χάραξης νέων πολιτικών ένταξης στην Ελληνική πραγματικότητα.

Η διαδικασία αυτή έδειξε ότι ο αριθμός χωρών μεταναστών που φιλοξενείται στην χώρα μας έφτανε τις 120 χώρες και το 65% των μεταναστών προέρχονται από την Αλβανία (303.225 νόμιμες άδειες παραμονής), 6,7% από τη Βουλγαρία, 4,5% από τη Ρουμανία, 2,9% από το Πακιστάν, 2,7% από την Ουκρανία, 2,3% από την Πολωνία, 2% από τη Γεωργία, 1,7% από την Ινδία, 1,7% από την Αίγυπτο, 1,5% από τις Φιλιππίνες και 1,2% από τη Μολδαβία.

Πίνακας 2 : Αιτήσεις Αλλοδαπών για Κάρτα Προσωρινής Παραμονής

Πηγή: Καβουνίδη Τ. (2000): Αλλοδαποί που υπέβαλαν αίτηση για κάρτα προσωρινής παραμονής, Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας

Οι αριθμοί του πίνακα 1 και του πίνακα 2 βέβαια είναι ενδεικτικοί και υπάρχει η πιθανότητα να μην απεικονίζουν τον πραγματικό αριθμό μεταναστών που φιλοξενεί η Ελλάδα, μιας και το φαινόμενο της λαθρομετανάστευσης εξακολουθεί να υφίσταται. Επίσης στα παραπάνω ποσοστά δεν συμπεριλαμβάνονται οι μετανάστες οι οποίοι παραμένουν για μικρό διάστημα στη χώρα μας και ξαναφεύγουν για την πατρίδα τους ή για κάποιο άλλο κράτος.

Αξίζει επίσης να προσθέσουμε και την εκτίμηση ότι υπήρξε και ένας σημαντικός αριθμός αλλοδαπών οι οποίοι δεν υπέβαλαν αίτηση για την λευκή κάρτα, λόγω έλλειψης ενσήμων, φόβο δίωξης και ελλιπούς ενημέρωσης. Επιπροσθέτως, ο αριθμός των προστατευομένων μελών, ο οποίος δεν καταγράφηκε, αυξάνει τον αρχικό δείκτη προσθέτοντας στον αρχικό αριθμό περίπου 329.000 επιπλέον.

Το μεγαλύτερο ποσοστό αποτελούν οι προερχόμενοι εξ Αλβανίας μετανάστες κάτι το οποίο δεν μπορεί να χαρακτηριστεί τυχαίο μιας και τόσο η γεωγραφική της θέση όσο και οι πολιτικές συνθήκες ευνόησαν την είσοδο τους στον ελληνικό χώρο. Το 1990 με το άνοιγμα των συνόρων και την κατάρρευση του εκεί πολιτικοοικονομικού συστήματος, ξεκίνησε μια αθρόα εισροή μεταναστών από εκεί που αρχικά αποτελούντο από Βορειοηπειρώτες και στην συνέχεια από οικονομικούς μετανάστες.

Χαρακτηριστικό αυτής της ομάδας μεταναστών είναι ότι ο μέσος όρος ηλικίας τους κυμαίνεται από 25 – 45 ενώ ξεκινάει από νεογέννητα παιδιά και φτάνει μέχρι την τρίτη ηλικία. Επίσης οι Αλβανοί είναι αυτοί που έχουν το μεγαλύτερο ποσοστό των γεννήσεων καθώς και το μεγαλύτερο ποσοστό των παιδιών που σπουδάζουν και που πολλές φορές αριστεύουν σε σχέση με όλες τις άλλες ομάδες μεταναστών. Οι μετανάστες από την γειτονική Αλβανία έχουν εξαπλωθεί σχεδόν σε όλη την ελληνική επικράτεια πλέον και θα μπορούσε να αριθμηθεί κανείς περίπου 200.000 οικογένειες που ζουν και εργάζονται για μια δεκαετία περίπου στην χώρα μας.

Με την πρώτη διαδικασία νομιμοποίησης το 1998 είχαν αποκτήσει χαρτιά 370.000 μετανάστες και με τη δεύτερη το 2001 είχαν νομιμοποιηθεί 350.000 μετανάστες.

Οι διαφορές στον αριθμό νομιμοποίησης μεταναστών (με χαρακτηριστική την μείωση του αριθμού τους το 2001) σχετίζονται με τις νομοθετικές ρυθμίσεις, οι οποίες είχαν αναγκάσει ομάδες μεταναστών που ήταν νόμιμοι με τη μια διαδικασία να επιστρέψουν στην παρανομία με την επόμενη ενώ παράλληλα είχαν επιτρέψει σε νέες μονάδες μεταναστών να μονιμοποιηθούν. Με το νομοθετικό πλαίσιο του 2005 και το διορθωτικό αυτού το 2007 έχουν γίνει σοβαρές προσπάθειες να σταματήσει αυτή η κατάσταση.

Το 68% των αδειών χορηγήθηκαν με σκοπό την εξαρτημένη εργασία, ενώ το 12% των αδειών χορηγήθηκε με σκοπό την οικογενειακή συνένωση και το 12% την ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα. Το 92% των αδειών έχει διάρκεια ενός με δύο χρόνια, το 3% έχει χορηγηθεί σε μέλη οικογένειας υπηκόων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ μόνο το 0,1% έχουν στην κατοχή του άδεια παραμονής αορίστου χρόνου.

Όπως είδαμε και παραπάνω οι άδειες που χορηγούνται με σκοπό την εξαρτημένη εργασία θα πρέπει να παρέχονται αφού πρώτα υπάρξει κλήση από τον εκάστοτε εργοδότη που παρέχει την εργασία και αφού καταρτιστούν θέσεις εργασίας από τον Ο.Α.Ε.Δ.

Τα στοιχεία μας δείχνουν ότι άδειες οικογενειακής συνένωσης παρέχονται σε γυναίκες από την Αλβανία (2.510), τη Βουλγαρία (1.942), την Ουκρανία (1.597), τη Ρωσία (1.522) και τη Ρουμανία (1.222) που έχουν παντρευτεί Έλληνες άντρες. Οι πολύ μικρότεροι αριθμοί ξένων αντρών που έχουν παντρευτεί Ελληνίδες είναι Αλβανοί (633), Γεωργιανοί (412), και Αιγύπτιοι (365).

Η επώδυνη, όμως σύνδεση των αδειών παραμονής με τα ένσημα έχει οδηγήσει πολλούς πρώην μετανάστες από χώρες της πρώην Ανατολικής Ευρώπης (κυρίως Πολωνούς) να εγκαταλείψουν τη χώρα μας και να προτιμήσουν άλλα ευρωπαϊκά κράτη, καθώς η ένταξη νέων κρατών στην ΕΕ διέυρνε τις δυνατότητες εύρεσης εργασίας υπό καλύτερες συνθήκες σε άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ. Δεν είναι τυχαίο εξάλλου ότι σύμφωνα με τον Δείκτη Πολιτικής Ένταξης Μεταναστών (δημιουργήθηκε το 2004 από την ΕΕ) η ελληνική αγορά εργασίας χαρακτηρίζεται επισφαλής για τους μετανάστες.

Το σταδιακό άνοιγμα της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας για τους προερχόμενους από Βουλγαρία και Ρουμανία (που έγιναν κράτη-μέλη το 2007) αναμένεται να προκαλέσει σταδιακά και νέες απώλειες μεταξύ των προερχόμενων από χώρες της πρώην ανατολικής Ευρώπης, ενώ παράλληλα η συνεχής εισροή μεταναστών από την Ασία και από την υποσαχάρια Αφρική ενδέχεται να αυξήσει την παρουσία των δεύτερων στην παράνομη αγορά εργασίας, καθώς παρατηρούνται δυσκολίες νομιμοποίησης υπό τις παρούσες συνθήκες.

* Από άρθρο με τίτλο «Περισσότεροι από 1.000.000 μετανάστες διαβιούν στην Ελλάδα» της ιστοσελίδας www.flash.gr

Διεύθυνση του άρθρου :<http://greece.flash.gr/soon/2007/12/18/3651id/>

**** Στατιστικά δεδομένα για τους μετανάστες στην Ελλάδα:** Αναλυτική μελέτη για τα διαθέσιμα στοιχεία και προτάσεις για τη συμμόρφωση με τα standards της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μελέτη για λογαριασμό του Ι.Μ.Ε.Π.Ο. από το Μεσογειακό Παρατηρητήριο Μετανάστευσης Ι.Α.Π.Α.Δ. Πάντειο Πανεπιστήμιο **Επιστημονικός Διευθυντής:** Martin Baldwin-Edwards **Ερευνητής:** Ιωάννης Κυριάκου, Ph.D. **Χαρτογράφηση:** Παναγιώτα Κακαλικά και Γιάννης Κάτσιος **ΤΕΛΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ** Αναθεωρημένη έκδοση 15 Νοεμβρίου 2004

***** Οικονομικές Διαστάσεις της Μετανάστευσης. Επιπτώσεις στον Αγροτικό Τομέα**
Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής Μιχάλης Χλέτσος, Χρήστος Κόλλιας, Κλεάνθης Συρακούρης, Σουζάνα Παλαιολόγου, Χριστόδουλη Θαλασσοχώρη, Βικτώρια Μπουρδούβαλη, Αφροδίτη Πούλιου **ΑΘΗΝΑ Ιανουάριος 2005**

2.3 Συνέπειες της Μετανάστευσης

Οι συνέπειες της μετανάστευσης σίγουρα διαφέρουν από χώρα σε χώρα καθώς η κάθε χώρα διαθέτει τα δικά της χαρακτηριστικά όπως επίσης παίζει και ρόλο το είδος μεταναστευτικού δυναμικού που δέχεται η εκάστοτε χώρα.

Οι συνέπειες της μετανάστευσης είναι σημαντικές για την χώρα υποδοχής των μεταναστών. Οι πιο σημαντικές και ιδιάζουσες θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι*:

- ◆ Η Μετανάστευση αλλοιώνει σημαντικά την Δημογραφική εμφάνιση και την δομή της χώρας υποδοχής. Καθώς ο πληθυσμός της αυξάνει πολλές φορές εντυπωσιακά αλλάζει η δομή της από το γεγονός ότι οι μετανάστες – όταν η μετανάστευση γίνεται για οικονομικούς λόγους – είναι συνήθως άντρες νεαρής ηλικίας.
- ◆ Από οικονομική άποψη η χώρα υποδοχής ωφελείται πολλές φορές σημαντικά από τους μετανάστες. Χρησιμοποιώντας ανειδίκευτους εργάτες έχει μηδαμινό κόστος και ωφελούνται ανάλογα καθώς αυξάνουν την παραγωγή τους οι βιομηχανίες. Η είσοδος σε μικρό χρονικό διάστημα μεγάλου αριθμού μεταναστών σε μια χώρα διαταράσσει όμως την ισορροπία της προσφοράς και της ζήτησης εργασίας και κρατά σε χαμηλό επίπεδο τους μισθούς τόσο των μεταναστών στην ξένη χώρα όσο και των κατοίκων της.
- ◆ Η Νοοτροπία και η Κοινωνική δομή της χώρας διαταράσσεται. Καθώς τα άτομα ή οι ομάδες που μεταναστεύουν μεταφέρουν μαζί τους τα ήθη, τα έθιμα και τις απόψεις τους για τα διάφορα κοινωνικά θέματα όπως, η θρησκεία, η παιδεία, η ηθική και οι διάφορες αξίες.

- ◆ Η άμεση Επίπτωση της εισροής ξένου πληθυσμού σε μια χώρα και η δημιουργία διαπροσωπικών σχέσεων και αντιδράσεων ανάμεσα στους μόνιμους κατοίκους και τους μετανάστες. Οι αντιδράσεις αυτές καταλήγουν συχνά στην δημιουργία ρατσιστικών τάσεων εκ μέρους των μόνιμων κατοίκων, που δεν αποδέχονται τους μετανάστες στην οικονομία τους ή στην καθημερινή τους ζωή και προσπαθούν να τους απορρίψουν ή να τους περιορίσουν όσο το δυνατόν πιο πολύ σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές, που πολλές φορές αποτελούν «Γκέτο» και περιορίζονται σε ορισμένους μόνο κλάδους της οικονομίας και των γενικότερων δραστηριοτήτων τους, στην χώρα υποδοχής. Ο ρατσισμός αυτός αποτελεί συνήθως, μόνιμη αιτία προστριβών, διαπληκτισμών και εγκληματικών ενεργειών ανάμεσα στις δύο κοινότητες.

- ◆ Η αυξημένη Εγκληματικότητα των μεταναστών. Σε αρκετές χώρες παρατηρείται κάποιος συσχετισμός ανάμεσα στην μετανάστευση και την εγκληματικότητα, αν και πολλές έρευνες σχετικά με το θέμα δεν συμφωνούν πάντα μεταξύ τους. Είναι όμως σημαντικό να πούμε ότι πολλοί από τους μετανάστες ζουν, τουλάχιστον στην αρχή, κάτω από άθλιες συνθήκες και οι διάφορες παρατηρήσεις που σχετίζονται μ' αυτό αποδεικνύουν ότι η εγκληματικότητα την πρώτης γενιάς των μεταναστών ήταν και είναι γενικά, κάπως μειωμένη λόγω της ανασφάλειας που αισθάνονται και του φόβου που υπάρχει ότι σε περιπτώσεις παρανομίας θα απελαθούν από την φιλοξενούσα χώρα. Αντίθετα, η εγκληματικότητα της δεύτερης γενιάς εμφανίζεται, με βασικά αίτια την ελλιπή ένταξη και την περιθωριοποίηση της, περισσότερο αυξημένη.

* Στοιχεία παρμένα από άρθρο του συνεργάτη του

Σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες η είσοδος των μεταναστών λειτούργησε θετικά και βοήθησε στην αύξηση του ενεργού εργατικού δυναμικού. Οι μετανάστες συμβάλουν σε μερικές περιπτώσεις τόσο στον κοινωνικό και πολιτιστικό εμπλουτισμό της χώρας υποδοχής όσο και στην επιχειρηματικότητα.

Στην Ελλάδα κατά καιρούς έχουν εκφραστεί φόβοι ότι η υπερβολική έλευση μεταναστών στην χώρα μπορεί να οδηγήσει σε αυξημένη ανεργία για τους Έλληνες πολίτες και αυτό μπορεί να οφείλεται στους παρακάτω λόγους:

- Στην όχι και τόσο σταθερή οικονομική κατάσταση των Ελλήνων πολιτών, η αύξηση της ανεργίας έχει σαν αποτέλεσμα να παρουσιάζονται οι μετανάστες σαν ανταγωνιστές στην ίδια κοινωνία.
- Στην έλλειψη υποδομής για την υποδοχή και την διαμονή των μεταναστών σε ένα πρώτο στάδιο.
- Στην έλλειψη παιδείας, αφού τα παιδιά αναπαράγουν απόψεις ξενοφοβίας από τους μεγάλους και αυτό κάνει απαραίτητη την ύπαρξη ειδικών μαθημάτων στα σχολεία για να αντιμετωπισθεί σε πρώτη φάση αυτή η πολυφυλετική κοινωνία.

Παρά τους φόβους και τις διάφορες απαισιόδοξες απόψεις σχετικά με την έλευση μεταναστών στην Ελλάδα μερικά στοιχεία μας δείχνουν ότι η οικονομία της χώρας ωφελείται από τους μετανάστες.

Ένα θέμα που προκύπτει είναι σίγουρα οι χαμηλές απόλαβές των αλλοδαπών παράνομων η μη που καμία φορά φτάνουν και στο 50-60% ενός κανονικού ημερομισθίου και συμβάλουν θετικά στην οικονομία της Ελλάδας, τόσο στην αύξηση του προϊόντος όσο και της απασχόλησης. Αυτό όμως δεν μπορεί να χαρακτηριστεί μόνο θετικό γιατί σίγουρα αυξάνει την ανεργία των Ελλήνων (ανειδίκευτων περισσότερο) εργατών.

Με την απασχόληση των μεταναστών έχουμε μείωση του κόστους παραγωγής, με αποτέλεσμα το τελικό προϊόν να βγαίνει στην αγορά φθηνότερο και να οδηγούμαστε στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας ενώ παράλληλα με την αύξηση του πληθυσμού με την είσοδο των μεταναστών υπάρχει και αύξηση της κατανάλωσης κάτι που μπορεί να κλείνει θετικά τον κύκλο παραγωγή – διάθεση – κατανάλωση αλλά σίγουρα οι μετανάστες προερχόμενοι από ένα κράτος που δεν τους παρείχε τα εφόδια για να παραμείνουν σε αυτό δεν καταναλώνουν περισσότερα αγαθά από τους ντόπιους γιατί νιώθουν μάλλον ακόμα την αβεβαιότητα πάνω στο θέμα της απασχόλησης και στο θέμα της οικονομικής ευημερίας.

Κάτι που πρέπει να τονιστεί είναι ότι οι μετανάστες προσφέρουν σε ένα σημαντικό κομμάτι στην αγορά εργασίας που έχει να κάνει με εργασίες που είτε αδυνατούν, είτε αδιαφορούν να απασχοληθούν οι Έλληνες εργαζόμενοι λόγω της ουσιαστικής απορρόφησης της Ελληνικής κοινωνίας στον Δυτικό τρόπο ζωής. Τα επαγγέλματα που δεν ασκούνται από ντόπιους εργαζόμενους είτε λόγω του υποτιμητικού τους χαρακτήρα είτε λόγω της προτίμησης του ημεδαπού πληθυσμού σε περισσότερο κερδοφόρα επαγγέλματα όπως η απασχόληση σε ελπιδοφόρες επιχειρηματικές κινήσεις τα καλύπτει η πλειοψηφία των μεταναστών.

Η παραοικονομία με την χρήση φτηνού εργατικού δυναμικού βγήκε στο προσκήνιο διότι σε αυτήν απασχολήθηκαν πολλοί μετανάστες καθώς δέχονταν να εργαστούν με χαμηλούς μισθούς οι οποίοι θα παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα για όσο θα υπάρχουν εργαζόμενοι μετανάστες με οικονομικά προβλήματα να τους αποδέχονται.

Οι συνέπειες της μετανάστευσης αφορούν τόσο την χώρα προέλευσης των μεταναστών όσο και την χώρα υποδοχής.

Οι συνέπειες για την χώρα προέλευσης κρίνονται θετικές καθώς η χώρα περιορίζει μια ενδεχόμενη πίεση από την πληθυσμιακή αύξηση καθώς μειώνεται και ο αριθμός των ατόμων που αναζητούν εργασία ενώ οι μετανάστες στέλνουν μέρος του εισοδήματος στην χώρα με αποτέλεσμα να επωφελείται η κρατική οικονομία. Το Ελληνικό κράτος ενθάρρυνε την μετανάστευση την δεκαετία 1955–1965 και έτσι περιόρισε τις πιέσεις που ασκούνταν στην αγορά εργασίας της χώρας. Για την Ελλάδα ένας από τους σημαντικούς λόγους της μεταπολεμικής της οικονομικής ανάπτυξης ήταν και η μετανάστευση.

Οι συνέπειες για την χώρα υποδοχής έχει και θετικά αποτελέσματα και αρνητικά στο σύνολο της οικονομίας της χώρας. Η εμπειρία της μετανάστευσης τη μεταπολεμική περίοδο προς τις αναπτυγμένες ευρωπαϊκές χώρες ανέδειξε πολύ σημαντικά οικονομικά οφέλη για τις χώρες αυτές. Πέτυχαν σημαντικούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης χάρη στην χρησιμοποίηση των μεταναστών.

Η χρησιμοποίηση των μεταναστών σίγουρα έχει και αρνητικές επιπτώσεις ειδικά προς τους ανειδίκευτους εργάτες καθώς αυξάνει την ανεργία τους, από την στιγμή που θεωρείται ότι υπάρχει πλήρης υποκατάσταση των ντόπιων ανειδίκευτων εργατών από τους μετανάστες ενώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι η χρησιμοποίηση μεταναστών επηρεάζει σε πολλές περιπτώσεις και την μισθοδοσία.

Όσον αφορά την Ελλάδα οι μετανάστες ενισχύουν τις αγροτικές περιοχές ειδικά σε δραστηριότητες εντάσεως εργασίας ενώ συνεισφέρουν και στην αύξηση της απασχόλησης. Αμείβονται λιγότερο από τους έλληνες και αυτό έχει αρνητική πολλές φορές επίδραση στους μισθούς των ανειδίκευτων εργατών. Σύμφωνα με μελέτες πάντως ο βαθμός υποκατάστασης των ελλήνων από τους μετανάστες είναι μικρός ενώ η έλευση τους δεν επηρεάζει σημαντικά το ποσοστό ανεργίας για την ώρα.

Η διεθνής όσο και η ελληνική εμπειρία μας δείχνουν ότι οι μετανάστες απασχολούνται κυρίως σε εργασίες που οι ντόπιοι εργαζόμενοι δεν τις δέχονται. Στην περίπτωση που δεν χρησιμοποιούνταν οι μετανάστες σε αυτές τις εργασίες τότε πιθανόν το παραγόμενο προϊόν να ήταν ποσοτικά λιγότερο. Επίσης αρκετές επιχειρήσεις, οι οποίες χρησιμοποιούν τους μετανάστες ως φτηνή εργατική δύναμη, πιθανόν να μην μπορούσαν να αντέξουν το υψηλότερο εργατικό κόστος και να κατέληγαν στο κλείσιμο, αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα να έμεναν άνεργοι και οι εγχώριοι εργαζόμενοι στη συγκεκριμένη επιχείρηση, αλλά και να μειωνόταν και η παραγωγή.

Παρ' όλα αυτά εργασία* του καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Αλεξάνδρου Σαρρή και του κ. Σταύρου Ζωγραφάκη η οποία μελέτησε την επίπτωση της μετανάστευσης τόσο στην ανεργία όσο και στις αμοιβές των Ελλήνων εργαζομένων μας έδειξε ότι ο μέσος πραγματικός μισθός σημείωσε πτώση κατά 6,2% εξ' αιτίας της παράνομης κατά βάση μετανάστευσης, αλλά με σημαντικές διαφοροποιήσεις για κάθε κατηγορία εργαζομένων. Οι πραγματικοί μισθοί των ανειδίκευτων Ελλήνων στον αγροτικό και στον αστικό τομέα σημείωσαν σημαντική πτώση λόγω του μεγάλου όγκου των εισελθόντων παρανόμων μεταναστών. Αντιθέτως, οι πραγματικοί μισθοί των ημειδίκευμένων εργαζομένων και αυτών με υψηλή ειδίκευση στις πόλεις αυξήθηκαν σημαντικά.

Τα αγροτικά νοικοκυριά φαίνονται να κερδίζουν ανεξαρτήτως του επιπέδου του εισοδήματός τους. Οι μόνες τάξεις νοικοκυριών που παρουσιάζουν μείωση στο πραγματικό διαθέσιμο εισόδημά τους είναι τα αστικά νοικοκυριά με επικεφαλής έναν ανειδίκευτο εργάτη και μεταξύ αυτών τα νοικοκυριά που είναι είτε φτωχά είτε μεσαίου εισοδήματος.

Τα νοικοκυριά που χάνουν αποτελούν σύμφωνα με την έρευνα το 26,5% των Ελληνικών νοικοκυριών ήτοι το 37,1% του συνολικού Ελληνικού πληθυσμού.

Οι Σαρρή και Ζωγραφάκης συμπεραίνουν ότι, εφ'όσον τα φτωχά νοικοκυριά με επικεφαλής ανειδίκευτο εργάτη πλήττονται περισσότερο από την παράνομη μετανάστευση, ενώ ταυτοχρόνως τα πλούσια νοικοκυριά γίνονται πλουσιότερα, η εισροή παρανόμων μεταναστών στην ελληνική αγορά εργασίας είχε ως αποτέλεσμα την στρέβλωση της διανομής του εισοδήματος μεταξύ των Ελλήνων διευρύνοντας τις διαφορές εισοδήματος μεταξύ πλουσίων και φτωχών. Γίνεται επομένως εμφανές ότι η μεγάλη αύξηση της εισροής παρανόμων μεταναστών ήταν επωφελής για τα μακροοικονομικά μεγέθη της οικονομίας αλλά είχε σημαντικές αρνητικές αναδιανεμητικές επιπτώσεις καθώς, σύμφωνα με το βασικό σενάριο της εργασίας των Σαρρή και Ζωγραφάκη, οι εργάτες του αγροτικού τομέα υπέστησαν μείωση των μισθών τους κατά 36,5% και οι ανειδίκευτοι εργάτες κατά 28,3%.

* Sarris A. and Zografakis S. (1999), "A computable general equilibrium assessment of the impact of illegal immigration on the Greek economy", *Journal of Population Economics*, no. 12, pp. 155-182.

2.4 Το προφίλ και οι αποδοχές των μεταναστών

Η εικόνα του μετανάστη το 2008 σίγουρα διαφέρει από την εικόνα που είχε τα πρώτα χρόνια της προηγούμενης δεκαετίας όταν άρχισε και η μαζική προσέλευση των οικονομικών μεταναστών. Ειδικά οι μετανάστες που έφτασαν στην χώρα μας σε μικρή σχετικά ηλικία έχουν αφομοιώσει σε μεγάλο βαθμό τον τρόπο ζωής και τις συνήθειες των Ελλήνων, σίγουρα πιο πολύ οι προερχόμενοι από τα Βαλκανικά κράτη.

Την συντριπτική πλειοψηφία των μεταναστών αποτελούν νέοι άνθρωποι μεταξύ 19-40 ετών. Σύμφωνα με τα στοιχεία του υπουργείου Εσωτερικών αποτελούν το 56% (268.324) των νομίμων μεταναστών, ενώ το 17% είναι παιδιά δεύτερης γενιάς ηλικίας 0-18 (80.860). Σε ότι αφορά την εκπαίδευση των νομίμων μεταναστών, σύμφωνα με στοιχεία του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής το 59,3% είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το 13,4% απόφοιτοι ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το 16,2% είναι απόφοιτοι δημοτικού και το 9,2% δεν έχει ολοκληρώσει τη φοίτηση του στο δημοτικό ή είναι αναλφάβητοι. Το ποσοστό των τελευταίων είναι πολύ υψηλότερο μεταξύ των μεταναστών χωρίς νόμιμα χαρτιά.

Σύμφωνα με έρευνα* των Α. Λαμπριανίδη, Α. Λυμπεράκη, Πλ. Τήνιου και Π. Χατζηπροκοπίου οι μετανάστες δεν απασχολούνται πλέον μόνο σε κακοπληρωμένες χειρωνακτικές δουλειές. Το 30% των μεταναστών απέκτησαν εργασιακή εμπειρία στην Ελλάδα επειδή ήρθαν πολύ νέοι. Από τις ανειδίκευτες δουλειές μετακινήθηκαν σε πιο σύνθετες, σταθερές και πιο καλοπληρωμένες θέσεις εργασίας. Το 90% έχει πλέον μόνιμη εργασία, το 9% προσωρινή και εποχική και μόνο το 1% είναι άνεργοι. Ο μέσος Αλβανός π.χ. μετανάστης γνωρίζει ή μαθαίνει μια τέχνη και βελτιώνει συνεχώς τη θέση του στην αγορά εργασίας.

* Α. Λαμπριανίδη, Α. Λυμπεράκη, Πλ. Τήνιου και Π. Χατζηπροκοπίου *Αλβανοί μετανάστες στη Θεσσαλονίκη* (Παρατηρητής 2002)

Συνοψίζοντας λοιπόν θα μπορούσαμε να πούμε πως τα κυρίαρχα στοιχεία του μετανάστη που ζει στην Ελλάδα είναι άνδρας, έγγαμος, βαλκανικής προέλευσης, οικονομικός μετανάστης, υποαπασχομούμενος, χαμηλά αμειβόμενος, υπερεκπαιδευμένος σε σχέση με την εργασία που προσφέρει, απασχολούμενος είτε ως ανειδίκευτος εργάτης είτε στον αγροτικό τομέα και με ιδιαίτερη προτίμηση στα αστικά κέντρα και κυρίως στην περιοχή της πρωτεύουσας. Από τα δεδομένα προκύπτει ότι το η πλειοψηφία των μεταναστών προέρχεται από Βαλκανικές χώρες με επικρατέστερη την Αλβανία που συγκεντρώνει το ποσοστό του 65% των αλλοδαπών.

Τα αίτια της υπεροχής της Αλβανικής υπηκοότητας πρέπει να αναζητηθούν τόσο στη γειτνίαση με την Ελλάδα, όσο και στην δεινή οικονομική κατάσταση της Αλβανίας.

Με την διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την ένταξη σε αυτήν 10 νέων κρατών (Πολωνία, Τσεχία, Ουγγαρία, Σλοβακία, Σλοβενία, Λιθουανία, Εσθονία, Λετονία, Κύπρος και Μάλτα) δεν αναμένεται να επηρεαστεί σοβαρά το «καθεστώς» μετανάστευσης στην Ελλάδα, αφού οι μετανάστες εδώ κατά κύριο λόγο προέρχονται από άλλες χώρες και καλύπτουν ανάγκες της «δευτερεύουσας» αγοράς εργασίας της χώρας.

Οι πολίτες των χωρών που εντάχθηκαν, ζουν σε χώρες με πολύ λιγότερα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα από τις χώρες προέλευσης των μεταναστών στην Ελλάδα, βρίσκονται σε σχετική απόσταση από αυτήν και λογικό είναι ότι αν κατευθυνθούν προς άλλες χώρες για αναζήτηση εργασίας, να κατευθυνθούν προς χώρες της κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης. Το επίπεδο και οι απαιτήσεις στην εργασία των πολιτών των χωρών της διεύρυνσης, είναι υψηλότερο από αυτό που καλύπτει ο μετανάστης στην Ελλάδα οπότε η χώρα μας δεν θα είναι ελκυστική προς αυτούς. Εξαίρεση στα προηγούμενα αποτελεί η όχι αμελητέα μεταναστευτική κοινότητα της Πολωνίας στην Ελλάδα και η οποία είναι περισσότερο συγκεντρωμένη στο κέντρο.

Η Πολωνική κοινότητα έχει από χρόνια ενσωματωθεί στη χώρα μας και είναι ενδεχόμενο να αναπτυχθεί περισσότερο στα πλαίσια της ελεύθερης εγκατάστασης εντός της Ε.Ε. πλέον.

Μια νεότερη διεύρυνση που συμπεριλάβει τις βαλκανικές χώρες Ρουμανία και Βουλγαρία έχει πολύ σοβαρότερες συνέπειες στην απασχόληση στη χώρα μας μιας και είναι εγκαταστημένοι εδώ σημαντικοί μεταναστευτικοί πληθυσμοί (10,4%) από αυτές τις χώρες. Η εγγύτητα της χώρας μας με τις άλλες βαλκανικές χώρες, το άνοιγμα των συνόρων και η ελευθερία και ευκολία της μετακίνησης, θα οδηγήσει στην προσωρινή ή μόνιμη εγκατάσταση και άλλου εργατικού δυναμικού.

Οι αμοιβές των μεταναστών δεν είναι πάντοτε αισθητά χαμηλότερες από αυτές των Ελλήνων. Το 70% αμείβεται χαμηλότερα, αλλά και ένα 12% υψηλότερα λόγω παραγωγικότητας και αυξημένης έντασης εργασίας. Το μέσο ετήσιο εισόδημα κυμαίνεται στα 9000 ευρώ περίπου και πιο συγκεκριμένα το 71% έχει εισόδημα μεταξύ 6.000-15.000 ευρώ και το 9% μεταξύ 15.000-22.000 ευρώ. Αυτό επιτρέπει στο 70% να διατηρεί τραπεζικό λογαριασμό (με συγκριτικά πολύ υψηλά ποσοστά αποταμίευσης).

Θα λέγαμε ότι υπάρχει ποικιλία στα εισοδήματα με τις γυναίκες να έχουν τις πιο μικρές αποδοχές αλλά αυτό περισσότερο έχει να κάνει με τα συγκεκριμένα επαγγέλματα στα οποία απασχολούνται (επαγγέλματα προσωπικών υπηρεσιών και του καθαρισμού), ενώ οι άνδρες μετανάστες που απασχολούνται στις οικοδομικές εργασίες έχουν τις μεγαλύτερες αποδοχές (το 37% των εργαζομένων έχει εισόδημα πάνω από 800 ευρώ το μήνα). Επίσης μια ακόμη ομάδα επαγγελματιών με σχετικά καλές αποδοχές είναι εκείνη των τεχνιτών και εργατών βιοτεχνίας και βιομηχανίας και των χειριστών μεταφορικών μέσων.

Από το 1998 κάποιοι μετανάστες (στην συντριπτική τους πλειοψηφία Αλβανοί) άρχισαν να αγοράζουν κατοικία και σήμερα το 5% των μεταναστών έχει ιδιόκτητη κατοικία. Σύμφωνα με στοιχεία της Έρευνας Οικογενειακού Προϋπολογισμού 2004/2005 που επεξεργάστηκε το Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής, το 85% των κατοικιών των μεταναστών έχει κατασκευαστεί πριν το 1980. Οι μετανάστες επιλέγουν σπίτια δυο και τριών δωματίων σε ποσοστό 50% και 24% αντίστοιχα, ενώ το 13,7% διαμένει σε κατοικίες με ένα δωμάτιο.

*Το ψυχοκοινωνικό προφίλ του μετανάστη *Μια ψυχοκοινωνική έρευνα*
Επιστημονικός Υπεύθυνος: **Γιάννης Κατερέλος** Αναπληρωτής Καθηγητής 2007
Πάντειο Πανεπιστήμιο RUN Communications A.E.

2.5 Απασχόληση των Μεταναστών στην Ελλάδα

Σύμφωνα με στοιχεία έρευνας του Εθνικού Παρατηρητηρίου Απασχόλησης – Ερευνητικής πολιτικής για την απασχόληση, η συντριπτική πλειοψηφία των μεταναστών εργάζεται σε χειρονακτικά επαγγέλματα. Παρατηρούμε πάντως έντονη διαφοροποίηση κατά το φύλο και την υπηκοότητα ως προς τα χειρονακτικά επαγγέλματα τα οποία ασκούν.

Το 34% όλων των μεταναστών, αλλά το 44% των ανδρών και το 1% των γυναικών απασχολείται στην οικοδομή και σε άλλα δομικά έργα. Απασχολούμενοι στην παροχή προσωπικών υπηρεσιών και καθαρισμού είναι το 26% όλων των μεταναστών αλλά το 80% των γυναικών και το 9% των ανδρών. Ως τεχνίτες και εργάτες βιοτεχνίας-βιομηχανίας και χειριστές μεταφορικών μέσων απασχολούνται το 18% του συνόλου αλλά το 22% των ανδρών και το 6% των γυναικών. Ως υπάλληλοι και πωλητές εργάζεται το 9% του συνόλου και ως επιστήμονες, καλλιτέχνες και τεχνολόγοι μόνον το 3%, ενώ στις επαγγελματικές αυτές ομάδες δεν παρατηρείται αξιόλογη διαφοροποίηση κατά φύλο.

Στους άντρες μετανάστες ανάλογα με το επάγγελμα παρατηρούμε έντονες διαφοροποιήσεις όσον αφορά την υπηκοότητα π.χ. οι μετανάστες από Ρουμανία, Πολωνία, Αλβανία και Ουκρανία έχουν πολύ μεγαλύτερα ποσοστά απασχόλησης στα επαγγέλματα οικοδομής από τους μετανάστες από την Ασία και την Αφρική ενώ όσον αφορά τις γυναίκες παρατηρείται πολύ μικρότερη διαφοροποίηση ανάλογα με την υπηκοότητα. Αυτό, σύμφωνα με την έρευνα συμβαίνει διότι, η μεγάλη πλειοψηφία κάθε υπηκοότητας γυναικών απασχολείται στα επαγγέλματα παροχής προσωπικών υπηρεσιών και καθαρισμού. Όποια και να είναι η χώρα προέλευσης τους, το σύνηθες είναι να ασκούν επάγγελμα που συμπεριλαμβάνει παραδοσιακά γυναικείες εργασίες, όπως την καθαριότητα και την φροντίδα ηλικιωμένων και γενικά εξαρτώμενων ατόμων.

Οι μετανάστες εργάζονται ιδιαίτερα πολλές ώρες, πέραν του συνηθισμένου ωραρίου εργασίας. Συγκεκριμένα, η μεγάλη πλειοψηφία των μεταναστών εργάζεται περισσότερες από 40 ώρες την εβδομάδα (με στοιχεία που αφορούν στην κύρια απασχόληση και όχι τις συνολικές ώρες εργασίας) με τις περισσότερες να τις συγκεντρώνουν οι μετανάστες που εργάζονται ως υπάλληλοι και πωλητές.

Οι περισσότεροι μετανάστες στην συντριπτική τους πλειοψηφία εργάζονται με μισθό η ημερομίσθιο (σύμφωνα με στοιχεία της έρευνας το 92,5% εργάζεται με μισθό ενώ το 5,8% είναι αυτοαπασχολούμενοι, με ή χωρίς προσωπικό). Οι 6 στους 10 θα πρέπει να αναφέρουμε επίσης ότι είναι ασφαλισμένοι.

Η συμβολή των μεταναστών στον κλάδο της απασχόλησης αντιστοιχεί στο 10,2%. Η συμβολή αυτή θα πρέπει να χαρακτηριστεί ιδιαίτερα σημαντική και φτάνει το 76,6% για τον κλάδο των ιδιωτικών νοικοκυριών που απασχολούν οικιακό προσωπικό (οικιακοί βοηθοί) καθώς και για τους κλάδους των κατασκευών (36,8%), τα ξενοδοχεία και τα εστιατόρια (14,8%), τα ορυχεία (12,1%) αλλά και ορισμένους μεταποιητικούς κλάδους.

Αξίζει να προσθέσουμε ότι οι μετανάστες με σχετικά λιγότερες δεξιότητες δραστηριοποιούνται κυρίως στον πρωτογενή τομέα και τις κατασκευές ενώ αυτοί με τις σχετικά περισσότερες δεξιότητες, όπως αυτό προσδιορίζεται από το εκπαιδευτικό τους επίπεδο, εμφανίζουν αξιόλογη συμμετοχή εκτός από τις κατασκευές και στον τριτογενή τομέα των υπηρεσιών και ιδιαίτερα στους κλάδους του εμπορίου (το 12,7% των μεταναστών με περισσότερες δεξιότητες), των ξενοδοχείων και εστιατορίων (12,6%) αλλά και στις άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες (6%) και την υγεία-μέριμνα (6,6%).

Συγκρίνοντας με τα αποτελέσματα της απογραφής πληθυσμού προκύπτει ότι το 2004 υπήρξε μία αξιοσημείωτη μετακίνηση μεταναστών από τον πρωτογενή κυρίως τομέα αλλά και από άλλους κλάδους προς τις κατασκευές.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 2001, ο αριθμός των μεταναστών είναι 762.191 άτομα. Από αυτούς το 51,4% είναι εργαζόμενοι.

Πίνακας 1 : Κατανομή των μεταναστών ανάλογα με την κατάσταση απασχόλησης το 2001.

Κατάσταση απασχόλησης	Αριθμός μεταναστών	Ποσοστιαία απασχόληση
Εργαζόμενοι	391.574	51,4
Ελεύθερα εργαζόμενοι	21.033	2,8
Ελεύθερα εργαζόμενοι για πρώτη φορά	10.042	1,3
Ελεύθεροι	29.891	3,9
Πανεπιστημιακοί	30.140	4,0
Επιστημονικοί	1.472	0,2
Στασιαί	100.225	13,2
Άλλοι μαθητευόμενοι	23.000	3,1
Άνεργοι ηλικίας < 18 ετών	51.246	6,7
Σύνολο	762.191	100

Πηγή: ΕΣΥΕ, Αποτελέσματα της απογραφής του 2001

Με βάση τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα βλέπουμε ότι περίπου το 50% των μεταναστών απασχολείται και το υπόλοιπο 50% δεν απασχολείται. Ειδικότερα το 43% των μεταναστών είναι εκτός εργατικού δυναμικού.

Από αυτό το 43% πρέπει να πούμε ότι το 21,9% είναι μαθητές ή άτομα ηλικίας πριν την φοίτηση στο δημοτικό ενώ το 14,2% που δηλώνουν οικιακά αφορά κυρίως το ποσοστό των γυναικών που έχουν μεταναστεύσει στην Ελλάδα.

* Απασχόληση και τις εργασιακές σχέσεις των μεταναστών στην Ελλάδα *Εθνικό Παρατηρητήριο Απασχόλησης-Ερευνητική Πληροφορική ΑΕ (ΠΑΕΠ ΑΕ) «Οικονομική και Κοινωνική ένταξη των μεταναστών στην Ελλάδα» (Άντα Σταμάτη, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ)*

2.6 Η Θέση των μεταναστών στην αγορά εργασίας

2.6.1 Εισαγωγή

Η αποτύπωση της δομής της αγοράς εργασίας γίνεται είτε στη βάση των στοιχείων που προκύπτουν από την απογραφή του πληθυσμού κάθε δέκα χρόνια, είτε από την ανάλυση των στοιχείων της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού που πραγματοποιείται πλέον κάθε τρίμηνο και αφορά ένα δείγμα πληθυσμού. Η Έρευνα Εργατικού Δυναμικού πραγματοποιείται σε επίπεδο νομού, αλλά λόγω του μικρού μεγέθους του δείγματος, είναι αξιόπιστη πιο πολύ σε επίπεδο περιφέρειας.

2.6.2 Η προσφορά εργασίας των μεταναστών

Η έννοια της προσφοράς εργασίας δεν πρέπει να ταυτίζεται με την έννοια της απασχόλησης π.χ. ο άνεργος υπολογίζεται στην αγορά εργασίας παρ' όλο που δεν εργάζεται εκείνη την στιγμή επίσης το άτομο που εργάζεται μερική απασχόληση υπολογίζεται η εργασία του για πλήρης απασχόληση.

Η προσφορά εργασίας εκφράζεται μέσα από το δείκτη συμμετοχής, ο οποίος υπολογίζεται ως το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 15– 64 ετών (πληθυσμός σε ηλικία προς εργασία).

Ο πληθυσμός σε ηλικία προς εργασία των μεταναστών ανέρχεται σε 267.193 άτομα το 1998 και σε 355.215 άτομα το 2003, δηλαδή αύξηση κατά 32,94%.

Πίνακας 1 : Απόλυτες και ποσοστιαίες μεταβολές του πληθυσμού σε ηλικία ανά υπηκοότητα την περίοδο 1998 – 2003

	1998	2003	Απόλυτες τιμές 1998 - 2003	Ποσοστιαίες τιμές 1998 - 2003
Έλληνες	8545121	8851196	306075	3.6
Μετανάστες	267193	355215	88022	32.9
Σύνολο	8812314	9206411	394397	4.5

Πηγή : ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, 1998 – 2003, Β τρίμηνο

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 1 παρατηρούμε ότι η αύξηση του πληθυσμού σε ηλικία προς εργασία κατά 4,5% την περίοδο 1998 – 2003, οφείλεται κυρίως στην αύξηση του πληθυσμού σε ηλικία προς εργασία των ελλήνων και δευτερευόντως των μεταναστών, παρόλο που η αύξηση του πληθυσμού σε ηλικία προς εργασία των μεταναστών είναι μεγαλύτερη από την αντίστοιχη των ελλήνων (32,9% έναντι 3,6%). Η αύξηση του πληθυσμού σε ηλικία προς εργασία των μεταναστών αποτελεί το 22,34% της συνολικής αύξησης του πληθυσμού σε ηλικία προς εργασία.

Πίνακας 2 : Απόλυτες και ποσοστιαίες μεταβολές του πληθυσμού σε ηλικία προς εργασία των μεταναστών ανά φύλο την περίοδο 1998 – 2003

	1998	2003	Απόλυτες τμές 1998-2003	Ποσοστιαίες τμές 1998-2003
Άνδρες	157104	181288	24184	15.4
Γυναίκες	110089	173927	63838	58.0
Σύνολο	267193	355215	88022	32.9

Πηγή : ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, 1998 – 2003, Β τρίμηνο

Ο πληθυσμός σε ηλικία προς εργασία των μεταναστών αυξήθηκε την περίοδο 1998 – 2003 κατά 88.022 άτομα. Από αυτούς οι 63.838 ήταν γυναίκες και οι 24.184 ήταν άνδρες.

Πίνακας 3 : Απόλυτες και ποσοστιαίες μεταβολές του πληθυσμού σε ηλικία προς εργασία των μεταναστών ανά ηλικιακή κατηγορία την περίοδο 1998 – 2003

	1998	2003	Απόλυτες τμές 1998-2003	Ποσοστιαίες τμές 1998-2003
15-19 ετών	66750	35213	-31537	-47.2
20-24 ετών	65874	94979	29105	44.2
30-44 ετών	92264	147095	54831	59.4
45-64 ετών	33359	65635	32276	96.8
65+	8946	12293	3347	37.4
Σύνολο	267193	355215	88022	32.9

Πηγή : ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, 1998 – 2003, Β τρίμηνο

Από τα στοιχεία του πίνακα 3 προκύπτει ότι ο πληθυσμός της ηλικιακής κατηγορίας 30 – 44 ετών αυξήθηκε, σε απόλυτες τιμές, περισσότερο απ’ ότι ο πληθυσμός άλλων ηλικιακών κατηγοριών, ενώ σε ποσοστιαίες τιμές αυξήθηκε σημαντικά ο πληθυσμός της ηλικιακής κατηγορίας 45 – 64 ετών.

Πίνακας 4 : Ποσοστό συμμετοχής ανά υπηκοότητα και περιφέρεια το 2003

	2003 Έλληνες	2003 Μετανάστες
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	47.8	70.7
Κεντρική Μακεδονία	48.3	65.8
Δυτική Μακεδονία	46.8	68.8
Ήπειρος	47.3	69.3
Θεσσαλία	47.4	72.7
Ιόνια Νησιά	46.2	69.4
Δυτική Ελλάδα	45.7	63.8
Στερεά Ελλάδα και Εύβοια	46.5	81.4
Αττική	48.5	72.6
Πελοπόννησος	48.0	72.0
Βόρειο Αιγαίο	39.7	75.9
Νότιο Αιγαίο	51.2	68.3
Κρήτη	52.6	72.3
Σύνολο	48.0	71.8

Πηγή : ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, 1998 – 2003, Β τρίμηνο

Με βάση τα στοιχεία του Πίνακα 4 βλέπουμε ότι τα ποσοστά συμμετοχής των μεταναστών κυμαίνονται σε σημαντικά υψηλότερα επίπεδα από το ποσοστά συμμετοχής των Ελλήνων. Το ποσοστό συμμετοχής των Ελλήνων είναι 48% στο σύνολο της χώρας, ενώ των μεταναστών είναι 71,8%. Το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής των μεταναστών είναι στη Στερεά Ελλάδα και Εύβοια (81,4%) και ακολουθεί το Βόρειο Αιγαίο (75,9%). Το ποσοστό που αντιστοιχεί στην περιφέρεια Πελοποννήσου είναι 72% για τους μετανάστες και 48% για τους Έλληνες.

2.6.3 Η Εξέλιξη εργασιών των μεταναστών

Η απασχόληση των μεταναστών αποτελεί ένα δείκτη της ζήτησης εργασίας. Παρ' όλα αυτά η απασχόληση των μεταναστών περιλαμβάνει σίγουρα και τους αυτοαπασχολούμενους. Δεν μπορούμε επίσης να γνωρίζουμε τις κενές θέσεις εργασίας (προσφερόμενες από τις επιχειρήσεις θέσεις εργασίας).

Σε μια πενταετία (1998-2003) το εργατικό δυναμικό των μεταναστών αυξήθηκε από 160.372 άτομα σε 255.120 άτομα δηλαδή αύξηση κατά 94.748 άτομα (59,1%). Στην περίπτωση των Ελλήνων το εργατικό δυναμικό μειώνεται από 4.306.576 άτομα το 1998 σε 4.251.760 το 2003 (μείωση κατά 54.816 άτομα (1,2%). Στο σύνολο της χώρας το εργατικό δυναμικό αυξάνεται από 4.466.948 άτομα το 1998 σε 4.506.880 άτομα το 2003 δηλαδή αύξηση κατά 39.932 άτομα (0,9%). Είναι προφανές ότι η αύξηση του συνόλου του εργατικού δυναμικού οφείλεται κυρίως στην αύξηση του εργατικού δυναμικού των μεταναστών.

Πίνακας 5 : Ποσοστιαία σύνθεση του εργατικού δυναμικού των μεταναστών ανά περιφέρεια

	1998	2003
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	2,1	1,4
Κεντρική Μακεδονία	13,1	7,7
Δυτική Μακεδονία	0,9	0,9
Ήπειρος	1,1	1,2
Θεσσαλία	2,8	2,6
Ιόνια Νησιά	2,6	1,5
Δυτική Ελλάδα	3,8	2,9
Στερεά Ελλάδα και Εύβοια	1,3	4,0
Αττική	64,0	66,8
Πελοπόννησος	2,5	4,9
Βόρειο Αιγαίο	0,4	0,9
Νότιο Αιγαίο	0,7	1,4
Κρήτη	4,8	3,7
Σύνολο	100,0	100,0

Πηγή : ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, 1998-2003, Β τρίμηνο

Βλέπουμε στον Πίνακα 5 ότι την περίοδο 1998 – 2003 αυξάνεται η συμμετοχή του εργατικού δυναμικού των μεταναστών ως προς το σύνολο των μεταναστών στην περιφέρεια Αττικής (από 64% σε 66,8%) και μειώνεται στην περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας (από 13,1% σε 7,7%). Στην Πελοπόννησο έχουμε επίσης σημαντική αύξηση της τάξης του 2,4% (από 2,5% σε 4,9%)

Πίνακας 6 : Ποσοστιαία κατανομή του εργατικού δυναμικού των μεταναστών στο σύνολο του εργατικού δυναμικού ανά περιφέρεια το 1998 και το 2003

	1998	2003
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	1,3	1,5
Κεντρική Μακεδονία	2,8	2,5
Δυτική Μακεδονία	1,3	2,1
Ήπειρος	1,4	2,2
Θεσσαλία	1,4	2,3
Ιόνια Νησιά	4,6	4,3
Δυτική Ελλάδα	2,1	2,7
Στερεά Ελλάδα και Εύβοια	0,9	4,5
Αττική	6,5	10,3
Πελοπόννησος	1,6	5,1
Βόρειο Αιγαίο	0,9	3,1
Νότιο Αιγαίο	1,0	2,9
Κρήτη	2,8	3,6
Σύνολο	3,6	5,7

Πηγή : ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, 1998-2003, Β τρίμηνο

Με βάση τα στοιχεία του πίνακα 6 παρατηρούμε ότι στην περιφέρεια της Αττικής το εργατικό δυναμικό των μεταναστών ως ποσοστό του συνόλου του εργατικού δυναμικού της χώρας είναι υψηλότερο από τις άλλες περιφέρειες.

Ακολουθεί η Πελοπόννησος με ποσοστό 5,1% και με σημαντική αύξηση από το 1998 που το ποσοστό αντιστοιχούσε σε 1,6% του συνόλου του εργατικού δυναμικού.

2.7 Οικονομικές επιπτώσεις και η συμβολή των μεταναστών στην ελληνική οικονομία

Κατά καιρούς έχουμε ακούσει διάφορες απόψεις σχετικά με τον ρόλο των μεταναστών στην ελληνική οικονομία και την αγορά εργασίας. Υπάρχει η άποψη ότι η έλευση των μεταναστών από τα «φτωχά» κράτη οδήγησε στην αύξηση της ανεργίας και στην μείωση των ημερομισθίων ενώ παράλληλα έρευνες μας δείχνουν ότι οι μετανάστες συμβάλουν κατά 1,3 - 1,5 % στην ετήσια αύξηση του ΑΕΠ.

Η συνολική συνεισφορά των μεταναστών στον ρυθμό ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας, μέσω της ενίσχυσης της ζήτησης, εκτιμάται στο 0,3% ετησίως την τελευταία δεκαετία, σύμφωνα με ανάλυση της Διεύθυνσης Σχεδιασμού και Οικονομικής Ανάλυσης της Εθνικής Τράπεζας.

Οι μετανάστες από την ΝΑ Ευρώπη σύμφωνα με την πρόσφατη μελέτη «Ελλάδα : Ανάλυση της οικονομίας και των αγορών (Μάρτιος 2008)» συνεισέφεραν σημαντικά στην Ελληνική οικονομία τροφοδοτώντας την εγχώρια ζήτηση.

Επίσης στοιχεία των παραπάνω ερευνών μας δείχνουν ότι οι μετανάστες, αντιστοιχώντας στο 13% του εργατικού δυναμικού και στο 6% του διαθέσιμου εισοδήματος, στήριξαν την καταναλωτική δαπάνη και βελτίωσαν την αποδοτικότητα του κεφαλαίου, αυξάνοντας την προσφορά εργασίας και ενθαρρύνοντας τις επενδύσεις παγίου κεφαλαίου.

Σήμερα με τα στοιχεία της απογραφής του 2001 το ποσοστό των μεταναστών στην χώρα μας είναι της τάξης του 7% του μόνιμου πληθυσμού (760.000 περίπου). Για να προχωρήσουμε σε μια σύγκριση αξίζει να αναφέρουμε ότι το αντίστοιχο ποσοστό της απογραφής του 1991 ήταν της τάξης του 1,6% (167.000 περίπου).

Η προσέγγιση των οικονομικών επιπτώσεων από τους μετανάστες σύμφωνα με την κ. Βάλια Αρανίτου, λέκτορα του Πανεπιστημίου της Κρήτης στο τμήμα Πολιτικών Επιστημών είναι μια πολύπλοκη διαδικασία και αποτελείται από τρεις παραμέτρους: την επίπτωση στους μακροοικονομικούς δείκτες, τις επιπτώσεις σε θέματα απασχόλησης και τις επιπτώσεις σε θέματα δημόσιων δαπανών.

Η Τράπεζα της Ελλάδας σε μια τελευταία έκθεση της έχει κρίνει ότι η επίπτωση στο ΑΕΠ είναι θετικές. Σημαντική παράμετρος για το θέμα των δεικτών είναι και οι επιδράσεις των μεταναστών στο θέμα της κατανάλωσης, όπου και τα αποτελέσματα και σ' αυτόν τον τομέα είναι θετικά, όχι όμως στον αναμενόμενο βαθμό. Αυτό εξηγείται γιατί η τάση για κατανάλωση των μεταναστών είναι μικρότερη από την αντίστοιχη των Ελλήνων, καθώς οι μετανάστες αποταμιεύουν το εισόδημα τους ή το στέλνουν στις οικογένειες τους στις χώρες προέλευσης.

Παρ' όλα αυτά πρόσφατη έρευνα μας έδειξε ότι εάν οι μετανάστες σταμάταγαν να καταναλώνουν, το ΑΕΠ θα μειωνόταν και θα χάνονταν περίπου 100.000 θέσεις εργασίας για Έλληνες ενώ θα παρουσιαζόταν και μείωση του εισοδήματος των νοικοκυριών και ιδιαίτερα των φτωχότερων.

Σύμφωνα με μελέτη των Αντώνη Κόντου, Σταύρου Ζωγραφάκη και Θόδωρου Μητράκου, για το Εργαστήριο Μελέτης Μετανάστευσης και Διασποράς του Πανεπιστημίου Αθηνών, μελλοντική αύξηση των μεταναστών στη χώρα μας κατά 200.000 περίπου ανθρώπους, συνεπάγεται επιπλέον αύξηση του ΑΕΠ κατά 0,7%, μείωση των τιμών κατά 2%, μικρή βελτίωση του ισοζυγίου πληρωμών, δημιουργία 25.000 θέσεων εργασίας για τους Έλληνες και 100.000 για τους μετανάστες (οι υπόλοιποι 100.000 μένουν άνεργοι). Οι πραγματικοί μισθοί θα μειωθούν κατά 2,5% για τους Έλληνες με λίγες δεξιότητες και κατά 30%-50% για τους μετανάστες.

Συνεπώς, η ελληνική οικονομία μπορεί να κερδίσει σε ευημερία, περισσότεροι μετανάστες να βρουν εργασία, όμως θα μειωθεί η ευημερία μέσα στους μετανάστες. Οι νέοι μετανάστες θα δυσκολέψουν τη θέση των παλαιότερων, οι οποίοι θα αναγκασθούν να αποδεχθούν χαμηλότερους μισθούς. Εάν υποθέσουμε ότι αποχωρούν οι μετανάστες από την Ελλάδα, θα μειωθεί το ΑΕΠ, θα αυξηθούν οι τιμές και θα επιδεινωθεί το ισοζύγιο πληρωμών. Οι θέσεις απασχόλησης που αφήνουν οι μετανάστες δεν θα καλυφθούν σε αναλογία ένα προς ένα. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις θα καταγραφούν στους μισθούς των Ελλήνων με λιγότερες δεξιότητες. Τα μεσαία και πλούσια νοικοκυριά θα έχουν μικρές αυξήσεις ή και μειώσεις των πραγματικών εισοδημάτων τους.

Βέβαια μια τέτοια ενδεχόμενη περίπτωση έλευσης 200.000 μεταναστών στην χώρα μας θα μπορούσε να αυξήσει και την εγκληματικότητα λόγω των 100.000 μεταναστών που θα έμεναν χωρίς εργασία με την δημιουργία του ανταγωνισμού εύρεσης εργασίας ανάμεσα στους μετανάστες.

Όσον αφορά τις επιπτώσεις στα θέματα απασχόλησης, τα αποτελέσματα κρίνονται θετικά καθώς είχαμε την έλευση νέων εργαζομένων. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι πολλοί μετανάστες έχουν υποκαταστήσει την «οικογενειακή βοήθεια» σε μισθωτή απασχόληση στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Σε θέματα δημοσίων δαπανών, η είσοδος των μεταναστών έχει σίγουρα θετικές επιπτώσεις διότι ενώ πληρώνουν έμμεσους η άμεσους φόρους οι μετανάστες δεν παίρνουν ακόμα συντάξεις. Ακόμα και τη νοσοκομειακή περίθαλψη, επειδή οι περισσότεροι είναι νεαρής ηλικίας δεν την χρησιμοποιούν όσο οι Έλληνες.

Οι μετανάστες θα τροφοδοτούν για 20-25 χρόνια τους ασφαλιστικούς φορείς. Από εκεί και πέρα, επειδή θα αρχίσουν να διεκδικούν συνταξιοδοτικά δικαιώματα που δικαιούνται, θα σταματήσουν να «στηρίζουν» το ασφαλιστικό σύστημα με την υπάρχουσα μορφή του. Σύμφωνα με έρευνα*, εάν ο πληθυσμός των μεταναστών που υπάρχουν ήδη στη χώρα δεν αυξηθεί, το 2013 θα επιστρέφεται με τη μορφή παροχών στους μετανάστες το 2,11% των εισφορών τους.

Το ποσοστό αυτό θα εκτιναχθεί στο 23,21% το 2022 και στο 70,14% το 2028. Εάν ο πληθυσμός των μεταναστών αυξηθεί, το 2011 θα επιστρέφεται με τη μορφή παροχών στους μετανάστες το 1,21% των εισφορών τους και το 2020 το 56,08% των εισφορών τους.

Συμπερασματικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι μετανάστες ενισχύουν την Ελληνική οικονομία αυξάνοντας το ΑΕΠ και δημιουργώντας νέες προοπτικές, αλλά θα πρέπει να τονίσουμε ότι ένα ποσοστό Ελληνικών οικογενειών που στηρίζονται από την ανειδίκευτη εργασία ζημιώνεται. Επίσης στοιχεία που μας δείχνουν την μελλοντική ανεργία των μεταναστών θα πρέπει να μας προβληματίζουν για μια ενδεχόμενη μελλοντική αύξηση της εγκληματικότητας όπως και στοιχεία ότι κάποια στιγμή θα σταματήσει το ασφαλιστικό σύστημα να στηρίζεται από την νομιμότητα των μεταναστών στην Ελλάδα και θα αρχίσει να επιστρέφει με την μορφή παροχών τις εισφορές τους.

* Ηλέκτρα Πετράκου, Μαρίας Οικονόμου, Αντώνη Κόντη, Παναγιώτη Ζαμπέλα, Παναγιώτη Νικολόπουλου και Αθηνάς Κεχαγιά Πανεπιστήμιο Αιγαίου «Αναλυτική Μελέτη για τις επιπτώσεις του μεταναστευτικού φαινομένου στην κοινωνική ασφάλιση»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ :

3.1 Εισαγωγή

Το μεταναστευτικό φαινόμενο είναι ένα γεγονός για την Ελλάδα του 21ου αιώνα. Η Ελληνική κοινωνία είναι πλέον μια πολυπολιτισμική κοινωνία. Μια κοινωνία που περιέχει πολλές και διαφορετικές μεταξύ τους πολιτισμικές ομάδες κυρίως λόγω του φαινομένου της μετανάστευσης. Το γεγονός αυτό μπορεί να οδηγήσει τόσο σε μια ανησυχία που αφορά την σταθερότητα της εθνικής ταυτότητας όσο και σε πολιτισμικές ανταλλαγές απ' όπου θα επωφελούνταν όλες οι πληθυσμιακές ομάδες.

Το έντονο μεταναστευτικό ρεύμα των τελευταίων χρόνων προς την χώρα μας σηματοδοτεί αρκετές αλλαγές στην ελληνική κοινωνία οι οποίες αφορούν τη σύνθεση του πληθυσμού, την αγορά εργασίας, τις κοινωνικές στάσεις και αντιλήψεις κτλ. Η Ελλάδα με μια ιστορική παράδοση αποστολής μεταναστών έχει μετατραπεί πλέον σε χώρα υποδοχής.

Η Κορινθία ένας νομός που συνδυάζει τόσο αρμονικά την θάλασσα και τα όρη, ένας νομός πλούσιος σε γεωργικές καλλιέργειες, ένας νομός που συνορεύει με τον νομό που εδρεύει η πρωτεύουσα της χώρας δεν θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστη από αυτό το κύμα των μεταναστών που από τις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας μέχρι σήμερα έχει κατακλύσει την χώρα μας. Στην συνέχεια του κεφαλαίου μας θα προσπαθήσουμε να καταγράψουμε τον αριθμό των μεταναστών (τους εγγεγραμμένους μετανάστες, γιατί όπως είπαμε και σε προηγούμενο κεφάλαιο πολλοί είναι και οι παράνομοι), τα επαγγέλματα στα οποία απασχολούνται και θα προσπαθήσουμε να καταγράψουμε επίσης τις επιπτώσεις της εισόδου τους στον νομό και κατ' επέκταση στην χώρα.

3.2 Οικονομικά Μεγέθη Περιφέρειας και Νομού Κορινθίας

Ο νομός Κορινθίας έχει έκταση 2.290 τ.χλμ. και πληθυσμό 154.624. Συνορεύει δυτικά με το νομό Αχαΐας, νότια με τους νομούς Αργολίδας και Αρκαδίας, ανατολικά με το νομό Αττικής, ενώ ένα τμήμα του βρέχεται από το Σαρωνικό κόλπο. Βόρεια βρέχεται από τον Κορινθιακό κόλπο.

Με πρωτεύουσα την Κόρινθο, ο νομός συγκεντρώνει ποσοστό 1,4% του πληθυσμού της χώρας και παράγει το 2% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος.

Μεταξύ της δεκαετίας 1991–2001 ο πληθυσμός του νομού αυξήθηκε κατά 9%.

Στη γεωργία αναλογεί το 6,8%* του προϊόντος του νομού και εκεί παράγεται το 2% του συνολικού γεωργικού προϊόντος της χώρας. Στη μεταποίηση αναλογεί το 46% του προϊόντος του νομού (η 2η μεγαλύτερη συμμετοχή μετά τη Βοιωτία) και το 8,2% της συνολικής μεταποιητικής παραγωγής της χώρας. Στις επιχειρήσεις του αναλογεί το 5% των επενδύσεων των βιομηχανικών επιχειρήσεων της χώρας την περίοδο 2000-2001, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ετήσιας Βιομηχανικής Έρευνας της ΕΣΥΕ, οι οποίες μετά από σημαντική άνοδο το 2000, κατέγραψαν υποχώρηση 83% το 2001.

Με κατά κεφαλή προϊόν 19,7 χιλ. ευρώ κατατάσσεται 2ος, μετά τη Βοιωτία, με βάση το κριτήριο αυτό με 153% του μέσου όρου της χώρας το 2002 (119% του μέσου όρου της ΕΕ-25).

*Πηγή Στοιχείων: "Οι Νομοί της Ελλάδος" copyright:

Με δηλωθέν εισόδημα 10,8 χιλ. ευρώ ανά φορολογούμενο το 2003 (άνοδος 7%, 86% του μέσου όρου της Ελλάδας), οι φορολογούμενοι του πλήρωσαν το 2003 κατά μέσο όρο για φόρο εισοδήματος 728 ευρώ, έναντι μέσου όρου χώρας 1.076. Στον νομό Κορινθίας αναλογεί το 1,2% των φορολογουμένων (άνοδος 4% το 2003), 1,1% του δηλωθέντος εισοδήματος της χώρας (+11%) και 0,8% του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων (+17%). Είναι επίσης η 5η παραγωγός περιοχή εσπεριδοειδών με 6% της συνολικής παραγωγής το 2003.

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου αποτελεί μία αραιοκατοικημένη περιοχή σε σχέση με τον μέσο όρο της χώρας. Η αύξηση του πληθυσμού που ακολουθεί την αντίστοιχη αύξηση στο σύνολο της χώρας, στην δεκαετία 1981 - 1991, μας οδηγεί σε μεταβολή του πληθυσμού που παρουσιάζεται θετική για πρώτη φορά μετά το 1961. Η εξέλιξη αυτή ήταν αποτέλεσμα της μείωσης των σοβαρών μεταναστευτικών ρευμάτων του παρελθόντος, όμως συνοδεύεται και με την εμφάνιση σοβαρών διαφοροποιήσεων οι οποίες έχουν να κάνουν με την κατανομή και την εξέλιξη του πληθυσμού στο εσωτερικό της περιφέρειας.

Ο Νομός Κορινθίας παρουσιάζει πληθυσμιακή αύξηση σε όλη τη διάρκεια της περιόδου 1971-91 με ρυθμούς οι οποίοι είτε προσεγγίζουν το μέσο εθνικό ρυθμό αύξησης του πληθυσμού (1971-81) είτε είναι σημαντικά μεγαλύτερος αυτού (1981-91).

Η εξέλιξη βασικών οικονομικών μεγεθών στην περιφέρεια, αναδεικνύουν, αφενός μία επιδείνωση της θέσης της περιφέρειας συνολικά στο εθνικό παραγωγικό σύστημα και αφετέρου την εμφάνιση και όξυνση ιδιαίτερα σημαντικών ενδοπεριφερειακών διαφοροποιήσεων. Η επιδείνωση της θέσης της περιφέρειας εκφράζεται μέσω του χαμηλού ρυθμού αύξησης του συνολικού προϊόντος της, της μείωσης του κεφαλήν προϊόντος της και της επιταχυνόμενης αύξησης της ανεργίας μετά το 1981 σε όλους τους νομούς της.

Σε τομεακό επίπεδο, ο δευτερογενής τομέας της περιφέρειας εμφανίζει τα εντονότερα στοιχεία οπισθοδρόμησης, όπως εκφράζονται τόσο από τη μείωση του παραγόμενου ακαθάριστου προϊόντος όσο και από την μείωση των θέσεων απασχόλησης. Στην περιφέρεια βρίσκονται ορισμένες από τις περιοχές που επλήγησαν ιδιαίτερα από το φαινόμενο της αποβιομηχάνισης, γεγονός που προκάλεσε και την θέσπιση ειδικής νομοθεσίας προκειμένου να παρασχεθούν αυξημένα κίνητρα σε ιδιωτικές μεταποιητικές επιχειρήσεις για να αναλάβουν επενδυτική δραστηριότητα. Προβλήματα παρουσιάζει και η εξέλιξη του τριτογενούς τομέα, ενώ η εμμονή του πρωτογενούς σε υψηλά ποσοστά συμμετοχής τόσο στο περιφερειακό προϊόν, όσο και την απασχόληση συνεπάγεται μία διαρθρωτική αδυναμία για την περιφέρεια. Ο αυξημένος πρωτογενής τομέας, σε συνδυασμό με τα προβλήματα που παρουσιάζει συνεπάγεται τόσο την ύπαρξη σημαντικής υποαπασχόλησης και ανεργίας, όσο και την καθήλωση του παραγόμενου προϊόντος σε χαμηλά επίπεδα, λόγω της περιορισμένης παραγωγικότητάς του.

Ο Νομός Κορινθίας* βρίσκεται σε πλεονεκτικότερη θέση μεταξύ του συνόλου των νομών της περιφέρειας, όσον αφορά στην εξέλιξη των οικονομικών μεγεθών. Η εγγύτητα του νομού με την μητροπολιτική περιφέρεια της Αθήνας και το ικανοποιητικό επίπεδο των τεχνικών του υποδομών, αποτέλεσε, ιστορικά θετικό παράγοντα έλξης οικονομικών δραστηριοτήτων, ιδιαίτερα του δευτερογενούς τομέα. Η παρουσία στον νομό μεγάλων επιχειρήσεων είχαν ως αποτέλεσμα τη συγκράτηση και αύξηση του πληθυσμού, την διατήρηση του παραγόμενου συνολικού και κατά κεφαλήν προϊόντος σε υψηλά επίπεδα καθώς και την συγκράτηση της ανεργίας. Ο νομός Κορινθίας ουσιαστικά εντάσσεται κατά μεγάλο μέρος στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας, όσον αφορά στην παραγωγική του βάση.

*Στοιχεία παρμένα από την ιστοσελίδα www.statistics.gr

3.3 Η μετανάστευση στον Νομό Κορινθίας

Η μετανάστευση προς τον Νομό Κορινθίας αρχίζει στα μέσα της δεκαετίας του 1970 όπως και στην υπόλοιπη Ελλάδα. Την ίδια περίοδο αρχίζει να μειώνεται αισθητά και η μετανάστευση από την Ελλάδα προς άλλες χώρες (οι Κορίνθιοι συμμετείχαν και αυτοί ενεργά στην μαζική έξοδο προς τις χώρες της Αμερικής και της Αυστραλίας πρώτα και της Βόρειας Ευρώπης μετά) που τόσο χαρακτήρισε την χώρα τα μεταπολεμικά χρόνια και είχε διάρκεια σχεδόν τρεις δεκαετίες.

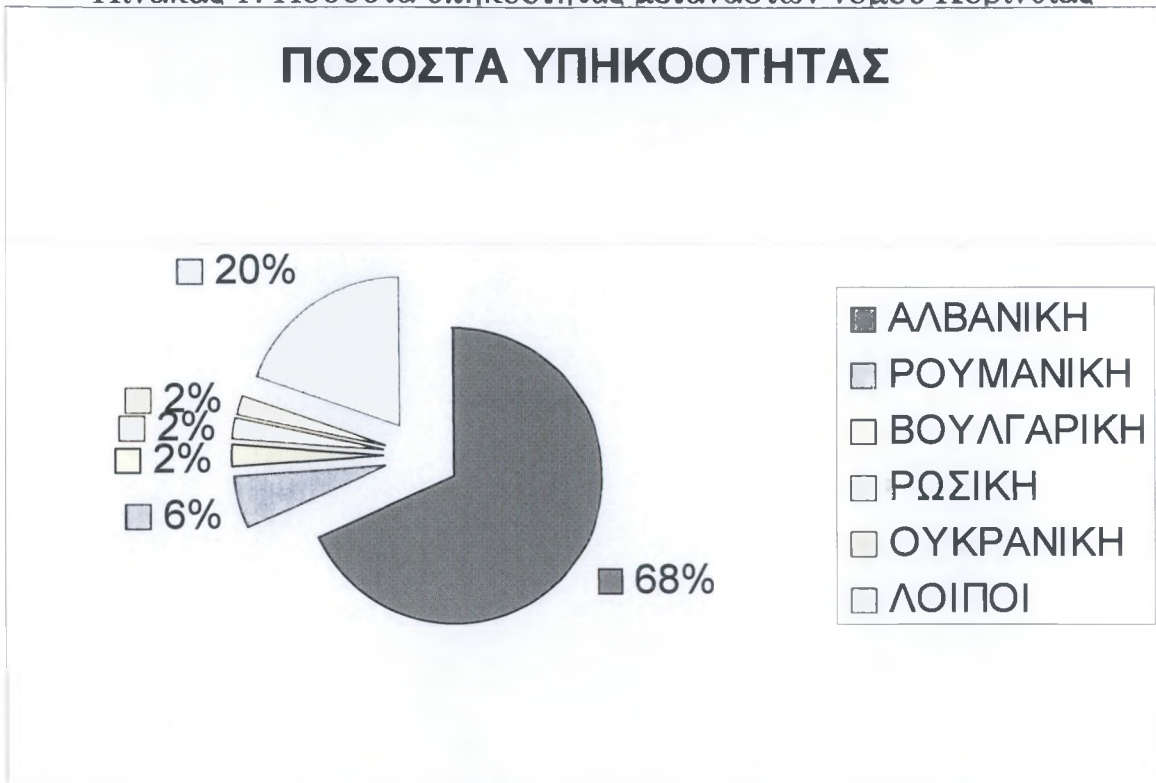
Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1980, η μετανάστευση προς την Κορινθία και την Ελλάδα, παρόλο που συνεχίζεται, δεν αποτελεί ζήτημα στη δημόσια συζήτηση ενώ δεν υιοθετείται καμιά πολιτική για την είσοδο ή την εγκατάσταση των μεταναστών στην χώρα.

Μετά το 1989 και με την πτώση των καθεστώτων στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης η μετανάστευση προς τον Νομό Κορινθίας και την Ελλάδα αποκτά πιο μαζικό χαρακτήρα και αυξάνεται γενικά ο αριθμός των μεταναστών, κυρίως από τις χώρες των Βαλκανίων και της Πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

Σύμφωνα με την απογραφή του 2001, οι εγγεγραμμένοι αλλοδαποί στην χώρα χωρίς Ελληνική υπηκοότητα όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο ανέρχονται σε 762.191. Πρόσφατες εκτιμήσεις οι οποίες συμπεριλαμβάνουν και τους παράνομους μετανάστες, υπολογίζουν τους μετανάστες περίπου στο 1.100.000, και αποτελούν το 12% του εργατικού δυναμικού της χώρας. Όσον αφορά τον νομό Κορινθίας ο καταγεγραμμένος αριθμός των μεταναστών ανέρχεται στους **154.624** ενώ στην πρωτεύουσα του νομού την Κόρινθο ο αριθμός των μεταναστών αντιστοιχεί στους **14.157**. Αποτελούν ποσοστιαία το **9,1%** του συνολικού πληθυσμού του Νομού ενώ το αντίστοιχο ποσοστό των μεταναστών του Νομού στον συνολικό μεταναστευτικό πληθυσμό αντιστοιχεί στο **1,7%**.

Στον παρακάτω πίνακα βλέπουμε τα ποσοστά από κάθε υπηκοότητα μεταναστών που διαμένει και εργάζεται στον νομό Κορινθίας.

Πίνακας 1: Ποσοστά υπηκοότητας μεταναστών νομού Κορινθίας

Πηγή: Τμήμα Αλλοδαπών Αστυνομικής Διεύθυνσης Κορινθίας

Βλέπουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των αλλοδαπών που έχουν δηλωθεί, διαμένουν και εργάζονται στον νομό Κορινθίας είναι κατά το 68% από την γειτονική μας Αλβανία (ποσοστό μεγαλύτερο από το αντίστοιχο γενικό κατά 5%) και ακολουθούν οι προερχόμενοι από την Ρουμανία με ένα ποσοστό της τάξης του 6% και στη συνέχεια ακολουθούν οι μετανάστες από την Ουκρανία, την Βουλγαρία και την Ρωσία που κατέχουν ποσοστό της τάξης του 2% η κάθε μια, μετανάστες από το Πακιστάν τις Ινδίες και άλλα 70 κράτη απ' όλο τον κόσμο αποτελούν το υπόλοιπο 20%.

Ο κλάδος που απασχολούνται περισσότερο οι μετανάστες στο νομό Κορινθίας είναι οι κατασκευές. Σύμφωνα με στοιχεία που μας δόθηκαν από την Αστυνομική Διεύθυνση Κορινθίας οι περισσότεροι μετανάστες δηλώνουν εργάτες σε ένα ποσοστό του 37,7% (οικοδόμοι, εργαζόμενοι σε μεταποιητικές βιομηχανίες, αλλιεργάτες κ.α.). Ακολουθεί ένα ποσοστό της τάξης του 22% το οποίο δηλώνει οικιακά και αποτελείται κατά βάση από τον γυναικείο μεταναστευτικό πληθυσμό. Έπονται οι μετανάστες που απασχολούνται ως αγρότες με ποσοστό 12,6%, οι μετανάστες που εργάζονται ως ιδιωτικοί υπάλληλοι με ποσοστό 6,9% και ακολουθούν οι μετανάστες που απασχολούνται στο εμπόριο τις κατασκευές και άλλες εργασίες.

Επίσης ακολουθεί και ένα 6,3% που δηλώνει άνεργο και βρίσκεται στην αναζήτηση εργασίας.

Οι μετανάστες απασχολούνται πανελλαδικά κατά ένα ποσοστό ως ανειδίκευτοι εργάτες (37,7%) ενώ υπάρχει και ένα ποσοστό του 35,4% αντίστοιχα που αναφέρεται στους μετανάστες που απασχολούνται ως ειδικευμένοι τεχνίτες, επίσης το 15,7% αφορά τους εργαζόμενους στον τομέα παροχής υπηρεσιών και ως πωλητές σε καταστήματα και λαϊκές αγορές.

Κάτι που δεν θα πρέπει να παραβλεφθεί είναι και η εποχική εργασία που ειδικά το καλοκαίρι προσφέρει θέσεις εργασίας οι οποίες καταλαμβάνονται κυρίως από μετανάστες. Ο κλάδος των φρούτων και των λαχανικών είναι και ο λιγότερο αυτοματοποιημένος γεωργικός κλάδος και για το λόγο αυτό έχει μεγάλη ανάγκη για εργατικά χέρια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Οι μετανάστες και ειδικά οι μη έχοντες άδεια παραμονής απορροφούνται στην εποχική εργασία που συγκεκριμένα στον νομό Κορινθίας έχει να κάνει με την συγκομιδή σταφυλιού και ελιάς και την επεξεργασία της σταφίδας.

Στο παρακάτω γράφημα βλέπουμε σε ποσοστιαία κατανομή τα επαγγέλματα στα οποία απασχολούνται οι μετανάστες στον νομό Κορινθίας σύμφωνα με τα στοιχεία που μας δόθηκαν από την Αστυνομική Διεύθυνση του νομού Κορινθίας.

Πίνακας 2 : Ποσοστιαία κατανομή επαγγελμάτων μεταναστών νομού Κορινθίας

Πηγή: Τμήμα Αλλοδαπών Αστυνομικής Διεύθυνσης Κορινθίας

Σύμφωνα με στοιχεία που συλλέχθηκαν από τις αιτήσεις για την άδεια παραμονής προκύπτει ότι η πολυπληθέστερη επαγγελματική κατηγορία αλλοδαπών περιλαμβάνει τους ανειδίκευτους εργάτες, τους χειρώνακτες και τους μικροεπαγγελματίες.

Οι άνδρες μετανάστες απασχολούνται κυρίως στον τομέα των κατασκευών και της γεωργίας, ενώ οι γυναίκες τις περισσότερες φορές απασχολούνται ως οικιακοί βοηθοί ή σε συγκεκριμένες δραστηριότητες στον τουριστικό τομέα.

Σύμφωνα με στοιχεία* που συλλέξαμε από το I.K.A. Κορίνθου οι αλλοδαποί αντιπροσωπεύουν το 13% των ασφαλισμένων, οι άνδρες το 16,5% και οι γυναίκες το 8,5%. Οι Αλβανοί υπήκοοι αντιπροσωπεύουν το 53,5% των αλλοδαπών ασφαλισμένων. Στους άντρες αλλοδαπούς οι Αλβανοί αποτελούν την συντριπτική πλειοψηφία αφού αντιπροσωπεύουν το 59% και ακολουθούν οι Βούλγαροι με 7%, οι Ρουμάνοι με 5% και οι Ρώσοι με 5%. Στις αλλοδαπές γυναίκες, οι Αλβανίδες αντιπροσωπεύουν το 39%, οι Ρωσίδες το 16,5% και οι Βουλγάρες το 12%.

Το 49% των Αλβανών εργάζεται στις κατασκευές, το 16% στις μεταποιητικές βιομηχανίες, το 13% στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο και το 9% σε ξενοδοχεία και εστιατόρια. Από τους υπόλοιπους αλλοδαπούς (πλην αυτών της Ε.Ε. και των Αλβανών) εργάζεται στις μεταποιητικές βιομηχανίες το 24%, στις κατασκευές το 23,5%, στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο το 14,5%, σε ξενοδοχεία και εστιατόρια το 11,5%, ενώ ένας σημαντικός αριθμός ασφαλισμένων (13%) σε ιδιωτικά νοικοκυριά, δραστηριότητα που οι Αλβανοί έχουν σε πολύ χαμηλά ποσοστά απασχόλησης.

Οι Αλβανοί υπήκοοι στη συντριπτική τους πλειοψηφία (68,5%) απασχολούνται ως «Ανειδίκευτοι Εργάτες, Χειρώνακτες και Μικροεπαγγελματίες». Το 9% των Αλβανών υπηκόων απασχολούνται ως «Ειδικευμένοι Τεχνίτες» και το 10,5% στην «Παροχή Υπηρεσιών ως Πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές». Από τους υπόλοιπους αλλοδαπούς (πλην αυτών της Ε.Ε. και των Αλβανών) εργάζονται ως «Ανειδίκευτοι Εργάτες, Χειρώνακτες και Μικροεπαγγελματίες» το 63%, ως «Ειδικευμένοι Τεχνίτες» το 10,5% και στην «Παροχή Υπηρεσιών ως Πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές» το 11,5%.

*Στοιχεία από την επεξεργασία των «Αναλυτικών Περιοδικών Δηλώσεων» (Α.Π.Δ.) που υποβλήθηκαν για τον Μάρτιο του 2007 και για τις εγγραφές οι οποίες έχουν ελεγχθεί κατά τον χρόνο επεξεργασίας

3.4 Οι αλλοδαποί μαθητές στον νομό Κορινθίας

Οι αλλοδαποί μαθητές αποτελούν το 10,79% του συνολικού μαθητικού πληθυσμού και το αξιοσημείωτο είναι ότι μετά τις Διευθύνσεις Π.Ε. των περιφερειών των Αθηνών και της Θεσσαλονίκης ακολουθεί η Διεύθυνση Π.Ε. Κορινθίας σε αριθμό αλλοδαπών στα δημόσια σχολεία της χώρας.

Πίνακας 2 : Αριθμητική απεικόνιση και υπηκοότητες αλλοδαπών μαθητών

Δ/νση Π.Ε.	Αλβανία	Πρώην Ε.Σ.Σ.Δ	Λοιπές Χώρες	Αμερική	Αφρική	Ασία	Σύνολο
1.Α' Αθήνας	8.679	422	311	31	234	365	10.042
2.Πειραιά	4.530	345	165	42	40	177	5.299
3.Θεσσαλονίκης	1.520	929	47	26	10	9	2.541
4.Αν. Αττικής	2.194	118	55	19	3	33	2.422
5. Β' Αθήνας	2.070	64	85	29	56	72	2.376
6.Δ' Αθήνας	1.392	240	115	41	27	105	1.920
7.Γ' Αθήνας	1.405	90	50	6	5	256	1.813
8. Β' Θεσσαλονίκης	780	328	67	2	1	4	1.182
9. Αχαΐας	828	20	33	4	1	3	889

Πηγή : Ένταξη και την Εκπαίδευση των αλλοδαπών μαθητών στο Δημοτικό Σχολείο, Από την ομοιογένεια στην πολυπολιτισμικότητα Γ.Νικολάου 2000

Οι αλλοδαποί μαθητές αυξάνονται κάθε χρόνο στα σχολεία της χώρας και αυτό συμβαίνει και στον νομό Κορινθίας και μάλιστα σε μεγαλύτερο βαθμό, σύμφωνα με τα στοιχεία της παραπάνω έρευνας σε σχέση με άλλους νομούς της επαρχίας.

Αυτό ίσως οφείλεται στην ραγδαία αύξηση του πληθυσμού του νομού την προηγούμενη δεκαετία που συνέπεσε χρονολογικά και με το κύμα των μεταναστών που κατέκλυσε την χώρα με αποτέλεσμα να εγκατασταθούν στον νομό οι πρώτοι μετανάστες και έτσι να συμμετέχουν αλλοδαποί μαθητές σε όλες τις τάξεις και βαθμίδες της δημόσιας εκπαίδευσης.

3.5 Επιπτώσεις της εισόδου των μεταναστών στον νομό Κορινθίας

Την προηγούμενη δεκαετία η Ελλάδα και ο νομός Κορινθίας δέχθηκαν το ανεξέλεγκτο κύμα μεταναστών και έγιναν προσπάθειες από το κράτος για την πλήρη αξιοποίηση του μεταναστευτικού δυναμικού και την λύση του μετανάστευτικού ζητήματος.

Η διαφορά από το μεταναστευτικό κύμα των Ελλήνων προς άλλες χώρες έγκειται στο ότι οι Έλληνες έφευγαν για χώρες μακρινές και έκαναν υπερατλαντικά ταξίδια τις περισσότερες φορές, σε αντίθεση με τους μετανάστες που τις τελευταίες δυο δεκαετίες εισέρχονται κατά βάση παράνομα στην χώρα μας και κατάγονται κυρίως από γειτονικές βαλκανικές χώρες (Το ποσοστό των μεταναστών από την γειτονική μας Αλβανία αγγίζει το 68% για τον νομό Κορινθίας).

Οι μετανάστες πανελλαδικά όπως είδαμε και από στοιχεία από το προηγούμενο κεφάλαιο απασχολούνται κυρίως ως ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες, αυτό ισχύει και για τον νομό Κορινθίας. Ότι αφορά τον κλάδο των ανειδίκευτων εργατών η εισροή μεταναστών δημιούργησε πολλά προβλήματα, οι αποδοχές των Ελλήνων ανειδίκευτων εργατών μειώθηκαν ενώ παράλληλα αυξήθηκε και η ανεργία.

Ο νομός Κορινθίας όσον αφορά τον κλάδο των ανειδίκευτων εργατών αντιπροσωπεύεται από αλλοδαπούς πλέον κατά ένα μεγάλο ποσοστό. Οι εργοδότες προτιμούν τον αλλοδαπό ανειδίκευτο εργάτη επειδή αμείβεται με λιγότερα χρήματα και επίσης δεν έχει τις ίδιες απαιτήσεις με τον Έλληνα ενώ τις περισσότερες φορές όσον αφορά την ανειδίκευτη εργασία δεν χρειάζεται ο εργοδότης να πληρώσει για την ασφάλεια του αλλοδαπού εργαζομένου. Η απασχόληση παράνομων μεταναστών είναι η εύκολη λύση στην βοήθεια χειρωνακτικών εργασιών που έχουν να κάνουν με τις κατασκευές και τις επιδιορθώσεις γιατί έτσι ο εργοδότης επιβαρύνεται με το ελάχιστο δυνατό κόστος.

Η εποχική εργασία είναι επίσης ένας κλάδος που απορροφά τους μετανάστες σε μεγάλο βαθμό στον νομό Κορινθίας. Υπάρχουν διάφορα επαγγέλματα που συνδέονται με αυτή τη μορφή εργασίας. Για τον Νομό Κορινθίας συγκεκριμένα όλα τα επαγγέλματα που στηρίζονται στον θερινό τουρισμό, δηλαδή τα ξενοδοχειακά, όπως υπάλληλοι υποδοχής, προσωπικό χώρων μαζικής εστίασης (μαγειρεία, σερβίρισμα, καθαρισμός) απασχολούν πολλές φορές μετανάστες. Βλέπουμε επίσης μετανάστες και σε εργασίες ενοικιάσεων και συντήρησης δωματίων (και οι σχετικοί τεχνίτες όπως ελαιοχρωματιστές, διάφοροι τεχνίτες κατασκευών κ.ά.).

Η συγκομιδή σταφυλιού και ελιάς και η επεξεργασία της σταφίδας γίνεται πλέον κατά βάση από εργασία μεταναστών, αυτό σίγουρα δημιουργεί την μείωση των αποδοχών των Ελλήνων εργαζομένων που απασχολούνται την συγκεκριμένη περίοδο (άλλες φορές περιμένουν τις συγκεκριμένες εποχές του χρόνου για να απασχοληθούν και άλλες φορές απασχολούνται για ένα επιπλέον εισόδημα) αλλά σίγουρα έχουμε φτάσει σε άνοδο της εντάσεως εργασίας και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα μεγαλύτερη παραγωγή και διάθεση του προϊόντος του νομού καθώς οι εργοδότες προτιμούν τα φτηνά εργατικά χέρια των μεταναστών με αποτέλεσμα να απασχολούν περισσότερους εργάτες από την εξοικονόμηση των δαπανών για εργατικό δυναμικό και να φτάνουμε σε μεγαλύτερη παραγωγή του εγχώριου προϊόντος.

Βλέπουμε λοιπόν ότι πολλές φορές η χρησιμοποίηση αλλοδαπών μεταναστών στην εποχική εργασία έχει θετικές επιπτώσεις καθώς καλύπτονται θέσεις εργασίας που υπό άλλες συνθήκες ή που δεν θα καλυπτόντουσαν από Έλληνες η που θα είχαν μικρή απήχηση από το προσφερόμενο εργατικό δυναμικό και θα μπορούσαμε να φτάσουμε σε μικρότερη αξιολόγηση και εκμετάλλευση των φυσικών και γεωργικών πόρων του νομού. Έτσι με την χρησιμοποίηση των μεταναστών η εποχική παραγωγή και διάθεση αγαθών γίνεται σε κλίμα εντατικού ρυθμού τα τελευταία 15 χρόνια.

Ο νομός Κορινθίας φημίζεται και για τις μονάδες εκτροφής ψαριών που βρίσκονται στις περιοχές του Κόρφου και στο Κατακάλι και απασχολούν πάρα πολλούς μετανάστες κυρίως προερχόμενους από το Πακιστάν και την Ινδία. Οι αλλοδαποί εργάτες αμείβονται με ικανοποιητικές αποδοχές αλλά εργάζονται πολλές ώρες και κάνουν εργασίες που οι Έλληνες δεν προτιμούν. Ο μέσος νέος Έλληνας που μπαίνει στην αγορά εργασίας προτιμά την ενασχόληση του σε δουλειές που έχουν να κάνουν με νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες και μερικές φορές επιλέγουν την λύση της πρωτεύουσας γι αυτόν τον λόγο ή προτιμούν την σιγουριά που προσφέρουν μεγάλες επιχειρήσεις που εδρεύουν στον νομό όπως η Motor Oil που βρίσκεται στην περιοχή των Αγίων Θεοδώρων η το Club Hotel Casino που εδρεύει στο Λουτράκι. Συνεπώς η χρήση μεταναστών εξυπηρετεί τέτοιου είδους επιχειρήσεις και λύνει το πρόβλημα εύρεσης εργατικού δυναμικού ενώ παράλληλα διαφυλάσσεται και η οικονομική ευημερία τους.

Οι μετανάστες προσφέρουν χαμηλά αμοιβόμενη ανειδίκευτη εργασία, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα σε μικρομεσαίες κυρίως επιχειρήσεις να αντιμετωπίσουν τον αυξανόμενο ανταγωνισμό συμπιέζοντας το κόστος τους. Η αποδυνάμωση της κοινωνικής προστασίας, η ανάγκη για ευελιξία στις εργασιακές σχέσεις και η αναδιάρθρωση της οικονομίας, συμβάλουν στην ένταση του φαινομένου της απασχόλησης μεταναστών. Παράλληλα παρατηρείται μια στροφή στον επαγγελματικό προσανατολισμό των Ελλήνων με την αναζήτηση θέσεων εργασίας υψηλότερης ποιότητας λόγω της ανάπτυξης του τομέα των υπηρεσιών και της ανόδου του βιοτικού και μορφωτικού επιπέδου του Ελληνικού λαού.

Τα παραπάνω έχουν ως συνέπεια επαγγέλματα που δεν πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις, καθώς και όσα είναι εποχιακής φύσεως (γεωργία, τουρισμός, κατασκευές), να καταλαμβάνονται συχνά από μετανάστες οι οποίοι λόγω της οικονομικής τους δυσπραγίας, καθίστανται ευέλικτο εργατικό δυναμικό.

Η βοήθεια στο σπίτι πλέον και η φροντίδα ηλικιωμένων είναι μια εργασία η οποία αναλαμβάνεται από τους μετανάστες και συγκεκριμένα από τις αλλοδαπές γυναίκες οι οποίες προσφέρουν βοήθεια στο σπίτι και εξυπηρετούν τις οικογένειες προσέχοντας μικρά παιδιά και ηλικιωμένους που χρειάζονται υποστήριξη. Οι Ελληνίδες αν και αναλαμβάνουν τέτοιου είδους εργασίες φαίνεται να μην προτιμούν τις συγκεκριμένες εργασίες με αποτέλεσμα οι οικογένειες που έχουν ανάγκη από βοήθεια στο σπίτι να προσφεύγουν στην λύση των αλλοδαπών γυναικών μεταναστών και πολλές φορές μάλιστα να βρίσκουν και πιο οικονομικές λύσεις με την παραπάνω επιλογή τους.

Οι επιπτώσεις της χρήσης μεταναστών κρίνονται θετικές αν γίνει εξαίρεση στους ανειδίκευτους εργάτες που υπέστησαν μείωση των αποδοχών τους από την είσοδο των μεταναστών στην αγορά εργασίας. Από τις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας οι μετανάστες αποδείχθηκαν φτηνή λύση σε επιχειρήσεις που κινδύνευαν ακόμα και με κλείσιμο και χρεοκοπία ενώ επιχειρήσεις μικρομεσαίου χαρακτήρα αντικατέστησαν την οικογενειακή βοήθεια με την απασχόληση αλλοδαπού με μικρές αποδοχές.

Οι μετανάστες απασχολούνται πλέον σε εργασίες που οι Έλληνες δεν προτιμούν να απασχοληθούν λόγω της υιοθέτησης πλέον ενός πιο δυτικού τρόπου ζωής που κάνουν τον νέο σήμερα να απασχοληθεί σε επιχειρήσεις και επενδύσεις που θα μπορέσουν να του αποφέρουν περισσότερα κέρδη στο μέλλον. Εργασίες που έχουν να κάνουν με τις οικοδομικές εργασίες, τις επιδιορθώσεις και τις κατασκευές και που με αυτές δεν καταπιάνονται τόσο οι νέοι Έλληνες σήμερα απασχολούν τον κύριο όγκο των μεταναστών που ζουν στην Κορινθία.

Όσο θα δίνονται ευκαιρίες στην απασχόληση για τους μετανάστες τόσο αυτό θα ενισχύει την παρουσία τους στην χώρα μας και θα δημιουργεί ανακατατάξεις στις αποδοχές των Ελλήνων και δη των ανειδίκευτων εργατών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Το φαινόμενο της μετανάστευσης είναι τόσο παλιό όσο και η ιστορία της ανθρωπότητας. Μετανάστες υπήρχαν ανέκαθεν. Υπάρχουν σήμερα και θα συνεχίσουν να υπάρχουν. Η οικονομική και η κοινωνική ιστορία γράφεται κι από τους μετανάστες. Κάθε μετακίνηση ανθρώπων από τόπο σε τόπο προκαλούσε και εξακολουθεί να προκαλεί πάντοτε προβλήματα. Η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έχει δεχθεί έναν σημαντικό αριθμό παράνομων και νόμιμων μεταναστών, έχει μετατραπεί από χώρα αποστολής σε χώρα υποδοχής μεταναστών. Μια πραγματικότητα που όλοι αντιμετωπίζουμε.

Η μετανάστευση συμβαίνει κυρίως όταν υπάρχουν διαφορές στα κράτη όσον αφορά το επίπεδο διαβίωσης και την προσφορά εργασίας. Η απόσταση που χωρίζει την οικονομική ανάπτυξη των χωρών προέλευσης και υποδοχής ερμηνεύει την πρόθεση της μετανάστευσης σύμφωνα με θεωρίες μέσου επιπέδου.

Βάση στοιχείων βλέπουμε την προφανή αύξηση του συνόλου του εργατικού δυναμικού κάτι που οφείλεται στην αύξηση του αριθμού των μεταναστών που διαμένουν στην χώρα μας.

Η συμβολή των μεταναστών στην Ελληνική οικονομία κρίνεται θετική. Όσο περισσότερο ενσωματώνονται οι μετανάστες που ζουν αυτήν την στιγμή στην Ελλάδα, τόσο περισσότερο αυξάνεται και η συμβολή τους στην ευημερία της χώρας. Μεγαλύτερη ενσωμάτωση μεταφράζεται σε μικρότερες εκροές κεφαλαίων από πλευράς μεταναστών, μεταφράζεται σε αύξηση της εθνικής αποταμίευσης, σε μεγαλύτερη αύξηση του Α.Ε.Π., οικονομικά μεγέθη που δεν μπορούν να παραβλεφθούν.

Η μεγαλύτερη ενσωμάτωση οδηγεί την αγορά εργασίας των μεταναστών στην επίσημη οικονομία εις βάρος της ανεπίσημης και της παραοικονομίας. Αυτό μεταφράζεται σε αυξημένα φορολογικά έσοδα και ασφαλιστικές εισφορές.

Η μεταναστευτική πολιτική θα πρέπει να αναγνωρίζει την θετική συμβολή των μεταναστών στην Ελληνική οικονομία. Ταυτόχρονα όμως, επειδή δημιουργούνται σημαντικές αναδιανεμητικές επιδράσεις, θα πρέπει οι ασκούντες την οικονομική πολιτική να λαμβάνουν πρόνοια για τις ομάδες που πλήττονται. Οι ομάδες αυτές εντοπίζονται κυρίως στα φτωχά νοικοκυριά, τα μέλη των οποίων, έχοντας τις ίδιες δεξιότητες, ανταγωνίζονται τις παραπάνω θέσεις απασχόλησης.

Οι μετανάστες δεν καταλαμβάνουν μόνο θέσεις εργασίας. Η παρουσία τους δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας για Έλληνες εργαζόμενους. Η πλεονάζουσα ζήτηση για αγαθά και υπηρεσίες εξαιτίας των μεταναστών, μπορεί να φέρνει αρχικά πιέσεις στις τιμές, όμως η παρουσία τους με τον περιορισμό του κόστους παραγωγής και της μείωσης των πραγματικών μισθών ωθεί τους παραγωγούς στην αύξηση της παραγωγής με αύξηση της απασχόλησης και ικανοποίησης της πλεονάζουσας ζήτησης.

Οι μετανάστες δεν καταλαμβάνουν πάντα θέσεις εργασίας που θα μπορούσαν να τις είχαν οι Έλληνες εργαζόμενοι. Πολλές από αυτές τις θέσεις εργασίας μένουν κενές, είτε γιατί οι Έλληνες εργαζόμενοι δεν τις επιθυμούν, είτε γιατί οι αμοιβές είναι ιδιαίτερα χαμηλές και δεν τους προσελκύουν.

Ο νομός Κορινθίας δέχεται και αυτός τις επιπτώσεις της μετανάστευσης, δίνοντας θέσεις εργασίας στους αλλοδαπούς και καλείται να επωφεληθεί όλα αυτά τα χρόνια όσο το δυνατόν περισσότερο από την εγκατάσταση τους στον νομό.

Μια πολιτική με γνώμονα πάνω από όλα το εθνικό συμφέρον αλλά με όλες τις προεκτάσεις τόσο σε οικονομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο, μπορεί να πάρει το μέγιστο δυνατό από την έλευση των μεταναστών στην χώρα μας και να περιορίσει τα κρούσματα ξενοφοβίας και ανεργίας.

Βιβλιογραφία

1. **Οι Δρόμοι της Μετανάστευσης – «Σύγχρονες Θεωρητικές Προσεγγίσεις»**
Nancy L. Green Τίτλος πρωτοτύπου : **Repenser Les Migrations 2002**
2. **Οικονομικές Διαστάσεις της Μετανάστευσης. Επιπτώσεις στον Αγροτικό Τομέα** Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής **ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΟΥ:Μιχάλης Χλέτσος, Χρήστος Κόλλιας, Κλεάνθης Συρακούλης, Σουζάνα Παλαιολόγου, Χριστόδουλη Θαλασσοχώρη, Βικτώρια Μπουρδούβαλη, Αφροδίτη Πούλιου**
ΑΘΗΝΑ Ιανουάριος 2005
3. **Ένταξη και Εκπαίδευση των Αλλοδαπών Μαθητών στο Δημοτικό Σχολείο – «Από την ομοιογένεια στην πολυπολιτισμικότητα»** *Γιώργος Νικολάου* Εκδόσεις **Ελληνικά Γράμματα 2000**
4. **A Computable General Equilibrium Assessment of the Impact of Illegal Immigration on the Greek Economy – “Journal of Population Economics”**
Sarris A.H. , Zografakis S. , vol.1, issue 1 **1999**
5. **Διαστάσεις της κοινωνικής πολιτικής σήμερα - «Το ξένο παράνομο εργατικό δυναμικό στην Ελλάδα»** *Σούλης Σ. (1993)* **Αθήνα, σελ. 443**
6. **The Economic Benefits from Immigration – “Journal of Economic Perspectives”** *Borjas G.* Vol. 9 , 3-22
7. **Η Σημασία της Μετανάστευσης στην Εκτίμηση του Μεγέθους και της Ηλικιακής Δομής του πληθυσμού της Ελλάδος** *Τσίμπος Κ.* Αθήνα Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας **2001**
8. **Αλβανοί μετανάστες στη Θεσσαλονίκη** *Α. Λαμπριανίδη, Α. Λυμπεράκη, Πλ. Τήγιου και Π. Χατζηπροκοπίου* (Παρατηρητής **2002**)
9. **Το Ψυχοκοινωνικό Προφίλ του Μετανάστη -«Μια ψυχοκοινωνική έρευνα»**
Επιστημονικός Υπεύθυνος: *Γιάννης Κατερέλος* Αναπληρωτής Καθηγητής **2007** Πάντειο Πανεπιστήμιο RUN Communications A.E.
10. **Απασχόληση και Εργασιακές Σχέσεις των Μεταναστών στην Ελλάδα**
Εθνικό Παρατηρητήριο Απασχόλησης-Ερευνητική Πληροφορική ΑΕ (ΠΑΕΠ ΑΕ) «Οικονομική και Κοινωνική Ένταξη των Μεταναστών στην Ελλάδα»
(*Άντα Σταμάτη*, INE/ΓΣΕΕ) **2004**
11. **Αναλυτική Μελέτη για τις Επιπτώσεις του Μεταναστευτικού Φαινομένου στην Κοινωνική Ασφάλιση** Πανεπιστήμιο Αιγαίου *Ηλέκτρα Πετράκου, Μαρίας Οικονόμου, Αντώνη Κόντη, Παναγιώτη Ζαμπέλα, Παναγιώτη Νικολόπουλου και Αθηνάς Κεχαγιά* **2006**

12. Στατιστικά δεδομένα για τους μετανάστες στην Ελλάδα - “Αναλυτική μελέτη για τα διαθέσιμα στοιχεία και προτάσεις για τη συμμόρφωση με τα standards της Ευρωπαϊκής Ένωσης” Μελέτη για λογαριασμό του Ι.Μ.Ε.Π.Ο. από το Μεσογειακό Παρατηρητήριο Μετανάστευσης Ι.Α.Π.Α.Δ. Πάντειο Πανεπιστήμιο Επιστημονικός Διευθυντής: **Martin Baldwin - Edwards** Ερευνητής: **Ιωάννης Κυριάκου Ph.D.** Χαρτογράφηση: **Παναγιώτα Κακαλίκα και Γιάννης Κάτσιος**

ΤΕΛΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ Αναθεωρημένη έκδοση 15 Νοεμβρίου 2004

13. Επίσης αντλήθηκαν πληροφορίες από τις παρακάτω ιστοσελίδες :

[www.impep.gr](#)
[www.impep.org](#)
[www.impep.gr](#)
[www.impep.org](#)
[www.impep.org](#)
[www.impep.org](#)